

HØR NØR

MAJ
2024

FORSVARET #nærrådkampfor

Kriger og
militær lærling:

**"Man ved, hvordan
det hele fungerer
og hvad, det skal
bruges til"**

YouTube

Scan QR-koden og se indslag om tronskifte på Forsvarets YouTube-kanal:
Læs mere side 16-19

4

Siden sidst: Fungerende forsvarschef, general Michael Hyldgaard, stoler på sin uddannelse, på sin træning og på at være sig selv.

6

Interview: Hele Norden er nu samlet i NATO. Vi kipper med flaget og inviterer den svenske forsvarschef Micael Bydén indenfor i Honnør.

7

Stumper: Salmebog iført multicam, opgradering af IKK og en ny radar, der er særligt god til at finde droner.

8

Grej: Danske kampflygere får en simulator af en helt anden støbning.

12

Guide: En snestorm kan opstå med kort varsel. Honnør giver dig fire metoder til at ride stormen af.

16

Et kongeligt gensyn: Genoplev tronskiftet set gennem linsen på Forsvarets egne fotografer.

20

Karriere: Lastvogsmekaniker.
Et resultat af forliget er genindførelsen af den militære lærlingeuddannelse. Mød konstablerne Dennis og Jonas, der skruer i Skive.

**TEMA:
NORDIC RESPONSE**

26

Artikel 5: Ikke færre end 13 NATO-lande er med i øvelsen Nordic Response 24.

31

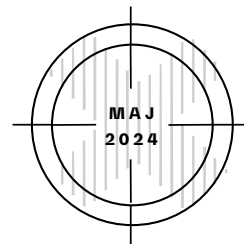
Sølandsætningens ABC: En amfibie-operation er den mest komplekse militære manøvre, man kan gennemføre.

**TEMA:
LETLAND 2024**

34

Forward Land Forces Latvia: En dansk kampbataljon er tilmeldt NATOs frømskudte beredskab hele året.

indhold

51

26

34

68

12

Finskytter fra Slesvigske Fodregiment har indtaget et nedlagt sygehus. Foto: Tue Skals.

40

37

Gode erfaringer: Er du en af dem, der skal til Letland i august? Honnør tilbyder gode råd fra en bataljonschef, en delingsfører og en oversergent.

40

Feature: De kan indsættes alle steder. Uanset hvor kampen skal kæmpes, giver det altid mening at have finskytterne med.

TEMA:

OMDØMMEKAMPAGNE

46

Interview: Danskerne bakker op om Forsvaret. Men det står sløjt til med kendskabet til os som arbejdsplads.

51

Reportage: Hvordan går det til, når man skal lave en instagramfilm om livet som kampvognskører?

54

Single point of contact: "Mangler der en sikkerhedsgodkendelse, sørger vi for en fornyelse." Sergentduo løfter reserven.

TEMA:

SAMARBEJDE MED POLITIET

58

Politinæse: Observatøren ASK har fløjet i Eskadrille 724 siden 2003. Opgaven er blandt andet at støtte Politiet i forbindelse med eftersøgning af forsvundne personer og for eksempel antiterroropgaver.

62

Forsvarets nationale opgaver frem til 2035: Hybridtrusler er intensiveret, og trusselsbilledet er skærpet og mere komplekst.

66

Makkerskab: Værnepligtige fra Den Kongelige Livgardes Vagtkompagni har siden december bevogtet tre jødiske institutioner i København. Opgaven føles ikke fremmed for de to gardere Malene og Anton.

68

Slaget: I kampen ved Zumbelay anvendte danskerne forskellige former for ildstøtte, som hjalp delingen med at holde talebanerne nede.

71

Listen: Fire motorcykler, de fleste af os vil nikke genkendende til.

72

Vores verden: Forsvaret på Instagram.

FC: ”Min opgave er at samle trådene. Det har jeg lang erfaring med”

Fungerende forsvarschef, general Michael Hyldgaard, går ind i jobbet med åbne øjne. Han stoler på sin uddannelse, på sin træning og på at være sig selv. Ikke mindst er han klar over, at det kræver hårdt arbejde at løse de meget store opgaver, der ligger på hans bord.

TEKST: MARTIN FINNEDAL - FOTO: PETER DALBY

På toppen af Holmens Kanal 9, hvor Forsvarsministeriet og Forsvarskommandoen har til huse, ligger Operationsstaben. Medarbejderne her har ansvaret for samtlige Forsvarets operationer. Og fungerende forsvarschef Michael Hyldgaard har i en årrække været chef for disse medarbejdere. Det er derfor med en vis nostalgi, generalen bipper sig ind med sit adgangskort og sin adgangskode. Hans ansigt lyser straks op i et stort smil.

”Her har jeg været rigtig meget. Jeg har nærmest boet her,” udbryder generalen spontant om den stab, der har beriget ham med en række oplevelser og erfaringer, han forventer vil komme ham til gode nu, der er fire guldstjerner på hans bryst. ”Det er et vildt sted. Et fantastisk sted,” konstaterer han.

HONNØR: Er der en enkeltstående oplevelse eller en situation fra din karriere, du kan tænke tilbage på og bruge i jobbet som fungerende forsvarschef?

FC: ”Jeg har mange. Jeg har jo blandt andet været chef for Operationsstaben i fem år. Men nu nærmest alle medier har skrevet om mig, at jeg er jagersoldat, er det måske meget sjovt med en historie fra den tid. Jeg var ung jagersoldat, og jeg stod på rampen af en C-130 Hercules 10 kilometer oppe i himlen over Aalborg. Det var mit første spring om natten og første gang fra den højde. Jeg var pakket ind i alt muligt udstyr. Der var mange ting, der gik igennem hovedet, da jeg stod derude på rampen. Et kort øjeblik tænkte jeg: ’Hvad laver jeg her?’ Og så blev jeg enig med mig selv om, at jeg skulle stole på min uddannelse og træning. Og at jeg skulle være mig selv. Så går det fint, tænkte jeg. Så hoppede jeg ud. Og det gik jo fint.”

Michael Wiggers Hyldgaard

HONNØR: Og det er også sådan, du ser på jobbet som fungerende forsvarschef?

FC: ”Jeg er sikker på, at det også i det her tilfælde skal gå godt. Nu har jeg været her i fire dage. Så min erfaring er fire gange så stor som den første dag, jeg stillede her. Opgaven som fungerende forsvarschef er at udfylde rollen, indtil der er en permanent løsning. Jeg er omgivet af meget erfarne og dygtige medarbejdere, der løser deres opgave, og det er jeg helt tryk ved. Min opgave er at samle trådene. Og det har jeg lang erfaring med.”

HONNØR: Du er kommet ind på posten på et tidspunkt, hvor der har været stor diskussion om israelske ildstøttesystemer, NATO-styrkemål og senest Iver Huitfeldts våbensystemer. Hvad tænker du om det?

FC: ”Det er rigtigt. Men jeg ser fremad. Jeg vil gøre alt for, at Forsvarets mange medarbejdere, beslutningstagerne og ikke mindst den danske befolkning har tillid til, at Forsvaret kan passe på Danmark. For det er det, der er vores opgave. Det, der er brug for her, er at fokusere på opgaven. Og hinanden selvfølgelig.”

HONNØR: Hvad ser du som nogle af de største udfordringer på dit bord?

FC: ”I Danmark har vi besluttet at investere i vores fælles sikkerhed. Det er vores opgave i Forsvaret at omsætte den beslutning til handling og i den forbindelse også skabe bedre forhold for vores medarbejdere. Det er vigtigt for mig at lykkes med.

HONNØR: Er der noget, du har lyst til at sige til de medarbejdere, du nu er blevet chef for?

FC: ”Det er, at jeg er her på vegne af Danmark og for Forsvarets skyld. Jeg er fokuseret på at løse opgaven. Det er det allervigtigste for mig. Og det vil jeg selvfølgelig arbejde solen sort for at lykkes med.” 🚀

Interview foretaget 9. april.

2024 -	Fungerende Forsvarschef General
2023 - 2024	Chef for Specialoperationskommandoen Generalmajor
2020 - 2023	Forsvarsstaben, chef for Operationsstaben Generalmajor
2019 - 2020	Forsvarsstaben, fungerende chef for Operationsstaben Oberst
2018 - 2019	Forsvarsstaben, vicechef for Operationsstaben Oberst
2015 - 2018	Stabschef ved Specialoperationskommandoen Oberst
2010 - 2015	Militærrådgiver ved Danmarks faste repræsentation til FN i New York Oberst (tillagt grad)
2007 - 2010	Chef for Jægerkorpset Oberstløjtnant
2005 - 2007	Sagsbehandler i Forsvarsministeriets planlægnings- og udviklingskontor Major
2003 - 2005	Sagsbehandler, souschef og fungerende sektionschef i Forsvarskommandoens Materielstab Major
2001 - 2003	Stabschef ved Jægerkorpset Major
1998 - 1998	Adjutant og operationsofficer ved Østre Landsdelskommando Kaptajn
1997 - 1997	Chef for 4/II PNINFKMP ved Sjællandske Livregiment Kaptajn
1993 - 1997	Jægerkorpset, operativ tjeneste Kaptajn
1988 - 1991	Geledtjeneste ved Sjællandske Livregiment Premierløjtnant
1983 - 1984	Indkaldt til aftjening af værnepligt ved Sjællandske Livregiment

HONNØR

Udgives af
Forsvarskommandoen

Ansvarshavende chefredaktør
Kenneth Pedersen
Generalløjtnant
Chef for Forsvarsstaben

Redaktør
Martin Finnedal

Redaktionen
magasinet@mil.dk

Kommunikationssektionen
Holmens Kanal 9
1060 København K
<https://www.forsvaret.dk>

Layout
Bjarne Valdemar Jensen

Trykkeri
Stibo Complete

Forsidefoto:
Peter Dalby

Redaktion afsluttet
11. april 2024

Oplag 29.800

Kilder i Honnør kan optræde med fuldt navn eller anonymiseres ved at bruge enten for- eller efternavn.

Dette er afledt af anbefalinger fra Forsvarets Efterretningstjeneste om en mulig sikkerhedsrisiko for nogle personelgrupper, hvis de står frem på en måde, så de kan identificeres.

Svensk
forsvarschef om
NATO-medlemskab:

NORDEFKO

bliver et centralt samarbejdsforum for os

Efter flere bump på vejen lykkedes det endelig Sverige at opnå medlemskab af NATO. Det bringer Sverige og Danmark tættere på hinanden, og det bliver meget lettere at træne sammen, slår den svenske forsvarschef Micael Bydén fast i dette interview med Honnør.

HONNØR: Hvad har man lært af at dele lufrum, således at Sverige, Danmark og Norges fly nu uhindret kan krydse hinandens grænser?

MB: "Længe før Sverige blev medlem af NATO, har det nordiske samarbejde, ikke mindst i forhold til luftforsvaret, haft høj prioritet, og det er i dag omfattende. For os har *Cross Border Training* mellem vores lande givet os forudsætninger for, at vi som allieret fra dag ét kan være en del af NATOs fælles luftforsvar."

HONNØR: Bliver NORDEFKO mere relevant efter det svenske medlemskab af NATO?

MB: "I Norden deler vi geografi, værdigrundlag og historie. Med alle nordiske lande i NATO skaber vi forudsætningen for et endnu dybere og tættere samarbejde. NORDEFKO vil være et helt centralt samarbejdsforum for os. Ikke mindst på grund af det øgede regionale fokus og et langt større operativt virke."

HONNØR: Hvad forventer du af Steadfast Defender med henblik på Nordens sikkerhed?

MB: "Steadfast Defender er den største NATO-øvelsesrække i årtier. Den gennemføres i en alvorlig sikkerhedspolitisk situation, så selvfølgelig er den af største vigtighed. Flere tusinde svenske soldater deltager i den norskelede del af Nordic Response. Mine forventninger til øvelsen er, at vi øger vores militære evne til at forsvare Norden."

HONNØR: Hvad betyder Sveriges længe ventede medlemskab af NATO for Nordens sikkerhed og i særdeleshed for det militære samarbejde mellem Sverige og Danmark?

MB: "Jeg er overbevist om, og det bekræfter mine nordiske kollegaer og øvrige NATO-kollegaer, at Sverige har en vigtig rolle i forhold til at øge sikkerheden i vores region. På grund af Ruslands invasion af Ukraine skal vi håndtere en meget alvorlig sikkerhedspolitisk situation. Ser man på et kort, er det let at se, at Norden udgør en geografisk helhed, og den er Danmark og Sverige er en del af."

HONNØR: Bliver det lettere at holde fælles

militærøvelser mellem Sverige og Danmark efter det svenske NATO-medlemskab, og betyder medlemskabet, at der vil komme flere øvelser?

MB: "At vi er en del af samme forsvarsalliance, gør det selvfølgelig meget lettere at planlægge og gennemføre øvelser. Vi har allerede et særdeles godt og tæt samarbejde, og det vil blive yderligere styrket både i dybden og bredden. Jeg kan konstatere, at vores nationale øvelsesprogrammer til dels har brug for at blive tilpasset NATOs. Med en sådan tilpasning bliver der helt sikkert endnu bedre muligheder for, at vores personel kan træne sammen."

HONNØR: Hvordan bliver udviklingen af det svenske forsvar på lang sigt, og hvordan bliver den udvikling påvirket af støtten til Ukraine?

MB: "I Sverige arbejder vores folkevalgte med et flerårigt forsvarsforlig, der skal besluttes i efteråret. Det bliver det første forsvarsforlig som medlem af NATO. Udgangspunktet er en økonomisk ramme på mindst to procent af bruttonationalproduktet i henhold til NATOs målsætning. For det svenske forsvar betyder det, at vi i flere år frem skal vokse, både hvad angår personel og materiel og i forhold til at nå NATOs styrkemål."

Hvad den svenske støtte til Ukraine angår har den været omfattende. 15 militære støttepakker til en samlet værdi af 30 milliarder svenske kroner er det blevet til. Udholdenhed er kodeordet, når det gælder støtte til Ukraine. På langt sigt handler det om vores fælles sikkerhed."

HONNØR: Hvad kan man generelt sige om nordisk identitet og samarbejde?

MB: "Det nordiske samarbejde er et af verdens ældste. Det stikker dybt og har usædvanlig stærk opbakning i befolkningen. Grundlæggende handler det om, at vi har de samme værdier. At vi nu tager de næste skridt i arbejdet for vores fælles sikkerhed føles virkelig godt." 🇸🇪

GM200 MM/C kan operere alene uden køretøj. Flere af basisfunktionerne kan styres indefra førerhuset, hvis man vælger at montere radaren på et køretøj.

Nye avancerede radarer er langt bedre til at opdage droner

Forsvaret får nye mobile radarer. Radarerne er af typen Ground Master 200 Multi Mission/Compact (GM200 MM/C) fra firmaet Thales. Det primære formål er lufrumsovervågning. De i alt fem GM200 MM/C-radarer er udstyret med 4D-antener, der kan styre radarstråler enkeltvis. I forhold til Forsvarets nuværende RAC-3D-radarer kan de nye GM200 MM/C-radarer se længere og mere nøjagtigt og er meget bedre til at opdage små objekter som eksempelvis droner.

Kan indgå i jordbaseret luftforsvar

De fem radarer er udviklet af Thales Holland i samarbejde med den hollandske hær med det primære formål at løse opgaven som artilleripejleradar, men også til at indgå i det jordbaserede luftforsvar eller løse luftovervågningsopgaver. Blandt de softwaredefinerede funktioner, som radaren leveres med, er der en særlig funktion til langtrækkende luftvarsling, og det er

primært det brugsscenario, Forsvaret har købt GM200 MM/C til.

Modtages i 2026

De fem radarer leveres på standard 20 fods-containerrammer. De vil kunne placeres på jorden eller monteres på Forsvarets lastvogne eller trailere. De fem radarer er købt direkte af den hollandske hær, hvilket betyder hurtig levering.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) forventer, at den første radar modtages i begyndelsen af 2026. Inden da skal både det operative og det tekniske personel trænes, og FMI skal anskaffe reservedele og mobile værksteder i felten.

GM200 MM/C erstatter de nuværende RAC-3D-radarer samt luftforsvarsdelen i Scanter 4000-kystradarer. Efterhånden som de nye GM200 MM/C-radarer ankommer, vil der ske en løbende udskiftning af de ældre radarer. 🛠️

Forsvaret har fået sin egen sang- og salmebog

De seneste 20 år har Forsvaret brugt den danske salmebog, når der skulle synges til gudstjenester, mindesammenkomster og andre særlige begivenheder. Nu har Forsvaret fået sin egen sang- og salmebog i MTS-omslag. Blandt andre hærprovst Thomas Hansen Beck og provster og præster fra Forsvaret har samlet alt det vigtigste fra den gamle salmebog og tilføjet sange, skriftsteder og bønner - eksempelvis Kongernes Konge, også kendt som Hærens Konge, som spilles, når faldne soldater bæres ud af flyet ved hjemkomst fra udenlandske missioner.

De første 20.000 eksemplarer er blevet trykt. 🛠️

Aftale om opgradering af IKK

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) har underskrevet en aftale, som sætter gang i den længe ventede Mid-Life Update (MLU) af den danske flåde af infanterikampkøretøjer (IKK) af typen CV9035. Denne opdatering markerer et betydningsfuldt skridt i moderniseringen af Danmarks forsvarskapaciteter.

Projektet er langt mere end blot en kosmetisk opdatering. MLU-projektet indebærer en række markante forbedringer af de i alt 44 køretøjer herunder et nyt tårn med såkaldt *hunter-killer*-kapacitet, øget ildkraft, forbedret beskyttelse, integration af nye sensorer og en betydelig forbedring af ergonomien for besætningen. Derudover får IKK'erne gummibælter i stedet for stålbælter, hvilket både reducerer køretøjets vægt samt reducerer støj og vibrationer i køretøjet til glæde for besætningen. 🛠️

✕
Forsvaret råder over fire
F-35-simulatorer, der alle
er placeret på Fighter
Wing Skrydstrup.

F-35-simulator: Er den mere realistisk end virkeligheden?

F-35-piloten MON tager dig med på en tur i F-35-simulatoren, som er en vigtig del af uddannelsen og den daglige træning i det højteknologiske kampfly. Lige nu har Danmark fire F-35-simulatorer, og ligesom selve flyet er de af en helt anden generation, end piloterne ellers har været vant til.

Helt ny grad af realisme

”Der er mange ting, der er mere realistiske i simulatoren end det, vi kan træne ude i den virkelige verden. Det lyder mærkeligt. Men eksempelvis af hensyn til sikkerhed er vi nødt til at montere radarreflektorer på flyene (brødkasselignende tilføjelser, der har til formål midlertidigt at ’ødelægge’ flyets *stealth*-profil, *rad.*), så vi kan flyve sikkert i dansk luftrum, hvor der også er almindelig civil flytrafik. Det betyder, at vi ikke får et reelt billede af, hvor svært flyet faktisk er at opdage, hvis vi træner i at spore og nedkæmpe hinanden. Men i simulatoren har vi selvfølgelig ikke denne begrænsning, og derfor kan vi opnå det fulde ’usynligheds-potentiale’, altså *stealth*.”

Systemer må kun trænes i simulator eller bruges i krig

”En del af F-35’s styrke ligger i at kunne anvende det elektromagnetiske spektrum, det vil sige elektronisk krigsførelse og *jamming*. Udfordringen ved at træne elektronisk krigsførelse under rigtig flyvning er, at signalerne kan opfanges af modstanderne, som dermed potentielt får mulighed for at udvikle et modtræk. Man kan tale om, at nogle af de elektroniske våben – eller modforanstaltninger – har, hvad der bedst kan beskrives som en ’begrænset holdbarhed’. De kan kun forventes at virke optimalt i den første konflikt, de anvendes i, og alene af den årsag kan det udelukkende trænes i simulatorens lukkede miljø, for sidenhen først at tages med ud i virkeligheden i en skarp situation.

Flyet kan simpelthen mere end det, vi tør vise i det daglige, og derfor er vi nødt til at beskytte de ting. Simulatoren er det eneste sted, vi kan træne uden bekymring for, at systemerne bliver kompromitteret. Man kan derfor godt sige, at simulatorerne muliggør træning af evner og forståelse af unikke karakterer ved flyet, som ikke er muligt i et træningspas i rigtige fly.”

Ekstremt krævende

”Det er ekstremt krævende at flyve i F-35-simulatoren, og man kan høre, at piloterne virkelig lever sig ind i det. De kommunikerer på samme måde, som de ville gøre på radioen i flyvemaskinen. Hvis man bliver presset og stresset i flyet, sker det nogle gange, at man råber eller er meget direkte i sin tale. Det oplever jeg tit ske i simulatoren. Når vi flyver taktisk træning, hvor man kommunikerer taktikker og ofte komplicerede aktioner, kan man høre på piloterne, at de lever sig ind i det. Og det har jeg ikke oplevet i samme grad i F-16-simulatoren.”

Simulation i fremtiden

”I fremtiden er hensigten, at det, der bliver kommunikeret og trænet i F-35-simulatoren, kan integreres med de virkelige fly, som faktisk befinder sig i luften. Og det kan forøge træningsværdien for begge parter. Det betyder, at vi kommer til at træne i en slags *augmented reality*, hvor vi kan få flere spillere med i et scenarie end de fly, der faktisk er i luften. Teknikken kan også bruges til at koble simulatorer fra flere forskellige lande sammen, så man har mulighed for at træne meget store taktiske scenarier sammen med allierede, inden man mødes fysisk til enten en øvelse – eller i krig.”

Taktik i stedet for nødprocedurer

"Der findes ikke en tosædet variant af F-35, og derfor er hele omskolingen til F-35 baseret på uddannelse fra andre flytyper, hvor der er plads til en instruktør, før skridtet mod F-35 og dermed simulatoren. Simulatoren er altså tilstrækkelig realistisk til at ruste piloten til at flyve kampflyet alene – lige fra den allerførste tur. Det er ret unikt.

Helt generelt er tendensen, at moderne kampfly bliver nemmere at manøvrere, så piloten kan fokusere mere af sin energi på at foretage taktiske beslutninger.

F-16-simulatorerne, som vi kender og har anvendt i årevis, er meget orienteret mod at træne nødprocedurer, manøvrering og grundlæggende taktiske procedurer, men i mindre grad komplekse taktiske scenarier. I F-35 er det lidt anderledes. Her bruger vi selvfølgelig den nødvendige tid på at træne nødprocedurer, men den taktiske dimension fylder mere og mere. Simpelthen fordi simulatorens egenskaber tillader det. Det er lidt et nybrud."

Simulation har begrænsninger

"Når man 'flyver' i simulatoren, er alt stabilt. Der er ingen rystelser, så det er altid bekvemt at fange den rigtige menuknap. I flyet, hvor turbulens og manøvrering får flyet til at ryste, kommer man nogle gange til at åbne den forkerte menu i systemet. Og man må så gøre det forfra. Det tager noget tid, inden man lærer, hvordan man gør det rigtigt og minimerer fejltryk. Det kan man ikke simulere, for så skal simulatoren ryste og vibrere, og det gør den ikke. Det er også generelt svært at simulere usikkerheder på radaren, knas med radioforbindelsen og den slags kaos og fysiske påvirkninger, som opstår i virkeligheden, men selvfølgelig ikke i simulatorens kunstige miljø. Simulatoren kan en masse, og den hjælper os til at blive bedst muligt klædt på til at møde virkelighedens uforudsigelighed."

Computeren holder styr på missilerne

"Lad os sige, at vi træner et scenarie med et par F-35'ere mod 10 modstandere på stor afstand. Vi skyder med alle vores missiler på stort set samme tid. Ude i virkeligheden er det meget svært at holde styr på, om de missiler, vi simuleret skyder af sted, rammer eller ej. Hvis missilet rammer, er flyet, der er ramt, jo stadig på radaren, fordi det under en træningsmission selvfølgelig er et fiktivt missil, der skydes med. Der er jo ikke noget, der eksploderer og falder ned, for det hele foregår med meldinger over radioen.

Der er simulatoren faktisk mere realistisk, fordi flyene eksploderer og falder til jorden, hvis de bliver ramt, og du skal ikke forholde dig til dem længere. Der er også flere sikkerhedsprocedurer, som man kun ganske sjældent træner i virkeligheden. Det gælder eksempelvis at armere flyets våben. For når du gør det, er du kun ét tryk på en knap fra at sende et missil af sted."

F-35 piloten major MON.

Foto: Sara Skytte

FAKTA

Forsvaret råder over fire F-35-simulatorer, der alle er placeret på Fighter Wing Skrydstrup.

Simulatorerne består af sæde, cockpit, skærme, lysprojektorer og lydanlæg, som tilsammen danner en meget virkelighedsnær fornemmelse af F-35-kampflyet.

Forsvaret har i alt købt 27 F-35-kampfly.

Guide: Vinter- og bjergtræning

Når stormen raser, er sneen din ven

I bjergene kan vejret hurtigt ændre sig til det værre. En snestorm kan opstå med kort varsel. Her er fire metoder til at ride stormen af eller bare komme igennem natten, afhængig af hvor meget tid du har til rådighed.

TEKST OG FOTO: RUNE DYRHOLM

Teltflage

Hvis du overraskes af pludseligt dårligt vejr og ikke har tid eller mulighed for andet ly, er en teltflage den bedste (nød)løsning. Al afskærmning mod vind og elementerne forsinker afkølingen af kroppen og køber dig tid til at ride stormen af uden at fryse ihjel. Sæt dig på din rygsæk og luk så vidt muligt af for vinden. Teltflagen skal sidde let tilgængeligt på rygsækken, så du hurtigt kan tage teltflagen i brug.

Tidsforbrug: Få sekunder

Komfort: Bedre end ingenting

Fighter trench

En **fighter trench** kan graves ud i dyb sne eller bygges op af sneblokke. Fightertrenchen kan laves både til enkeltmand og grupper, hvor flere soverum og et spiseområde er bundet sammen med gange. Det er vigtigt, at udgravningen, hvor du sover, er overdækket og så lille som mulig, så din kropsvarme kan varme aflukket en lille smule op.

Tidsforbrug: 1-2 timer

Komfort: Godkendt

Enkeltmandssnehule

Grav et hul i sneen, der er lige præcis stort nok til, at du kan kravle ned i det. Sørg for at komme i soveposen eller andet, der skærmer dig mod kulden. Placér rygsækken i indgangen for at lukke af, og vent på bedre vejr.

Tidsforbrug: 10-15 minutter

Komfort: Tålelig

Snehule

Den bedste metode til at komme i ly for vejret er en snehule. Her kan du opholde dig i dagevis, uanset hvor dårligt vejret er udenfor. Forudsætningen for at bygge en god snehule er en snedrive på mindst et par meters tykkelse, så den ikke falder sammen. Snehulen kan i princippet bygges stor nok til at rumme adskillige personer, men så tager det også flere timer at grave den ud.

Tidsforbrug: Flere timer

Komfort: Fremragende

Specialister i vinter- og bjergtræning

Air Mobile Protection and Recovery (AMPR) er en lille enhed i Flyvevåbnet, som er uddannet i at operere sammen med fly og helikoptere. Soldaterne bliver uddannet til at operere i mindre, selvstændige enheder, der kan indsættes fra luften til for eksempel evakueringsopgaver. Soldaterne har især et højt uddannelsesniveau inden for taktisk sanitet og håndtering af syge og sårede i det hele taget.

Vinter- og bjergtræningen for AMPR foregik i februar i de schweiziske alper i samarbejde med det schweiziske forsvar, der i sagens natur har særlige kompetencer og gode faciliteter til denne type træning.

Fra værnepligtig til overlevelsesinstruktør på to år

For to år siden var Frederik Madsen værnepligtig på Flyvestation Karup og startede umiddelbart efter i en introduktionsstilling i Flyvevåbnet hos SERE. SERE står for Survival, Evasion, Resistance and Extraction og drejer sig grundlæggende om alle aspekter af at overleve i et fjendtligt miljø, hvor man er havnet mod sin vilje, for eksempel efter et flystyrt. Efter to år med sidemandsoplæring i enheden og en lang række kurser i overlevelse var Frederik klar til at blive udtjekket som instruktør under et kursus i Alperne i februar. Få en rundvisning i hans snehule i videoen her.

Godt at vide om bygning af læ i sne

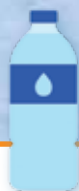

Loftet skal være hvælvet eller gå op i en spids, både for at øge styrken, og fordi der vil opstå små dråber smeltevand i loftet, som skal løbe ud i siden i stedet for at dryppe ned. Af samme årsag er det vigtigt, at loftet er så glat som muligt, så vandet nemt løber hen, hvor det ikke generer.

Indgangen placeres altid, så man kravler opad til selve hulen. Niveauforskellen forhindrer i nogen grad, at kulden trænger ind udefra.

Stearinlys er gode at have. Dels giver de en idé om iltniveauet, dels hjælper varmen, selv om den er beskeden, med at hærde sneen i loftet, så det er mindre tilbøjeligt til at drysse eller dryppe.

Glem ikke vandet

Det er træls at slukke tørsten med en håndfuld sne. Få gang i multibrænderen, kogekarret, et lille bål, eller hvad end du har af muligheder for at lave vand, så snart muligheden byder sig. Det er hårdt arbejde at bevæge sig i sne og grave ud til en overnatning, så væskebalancen kan hurtigt gå i minus. Har du en termoflaske, så fyld den med varmt vand og tag flasken med i soveposen for at undgå, at vandet fryser over natten.

TRO

 YouTube

Da Kong Frederik X blev indsat som konge af Danmark, strømmede det ind med hilsner fra store dele af Forsvaret. Vi har samlet dem i en video på Forsvarets YouTube, der fejrer vores nye konge.

TRONSKIFTE

Søndag den 14. januar er en af de dage, der har skrevet sig ind i historien. For første gang i 52 år fik Danmark en ny regent: **Kong Frederik X**. Dermed har Forsvaret fået ny øverstbefalende. Til tronskiftet i Kongens København var flere forskellige repræsentanter for Forsvaret til stede for at passe på kongeparret og hylde den nye regent.

Den Kongelige Livgarde var i rød galla til tronskiftet og stillede med paradevagt på Christiansborg Slotsplads.
Foto: Stine Holbech

Værnepligten hos Gardehusarregimentets Hesteskadron kulminerede den 14. januar, da de værnepligtige skulle ride eskorte for både den aftrædende regent og senere for det nye kongepar.
Foto: Frederikke Frederiksen

Stilhed og koncentration.
Husar Ballerup bliver gjort klar til at
ride eskorte for guldkareten.
Foto: Frederikke Frederiksen

 YouTube

Kom bag kulisserne ved tronskiftet
på Forsvarets YouTube-kanal, hvor
du blandt andet kan opleve Husar
Ballerup fra Gardehusarregimentets
Hesteskadron forberede sig til tron-
skiftet. Du kan også finde Forsvarets
videoer til Kong Frederik X.

Kong Frederik X og Dronning
Mary i karet i Prins Jørgens Gård
på vej væk fra Christiansborg.
Foto: Camilla Post

Hundretusindvis af
danskere var på gaderne
i København for at fejre
den nye konge. Både på
Amalienborg Slotsplads
og på hele ruten mellem
Amalienborg og Christi-
ansborg stod folk tæt for at
se den nye konge.
Foto: Simon Elbeck, Lars
Skjøldan, Tobias Roed

Ved Forsvarsministeriet og Forsvarskommandoens bygning i København stod Forsvaret med faner fra alle værn på ruten mellem Christiansborg og Amalienborg. Her er det Dronning Margrethe II, der kører tilbage til Amalienborg, efter at hun har overdraget tronen til sin søn. Foto: Lars Skjoldan

 YouTube

I anledning af Dronning Margrethes abdikation sendte soldater fra alle værn og hele Rigsfællesskabet hilsener til dronningen og kvitterede for hendes 52 år som regent og øverste chef for Forsvaret.

”Hvis ikke jeg havde fået uddannelsen tilbudt, var jeg stoppet”

To konstabler fra Skive er ved at uddanne sig til lastvognsmekanikere, mens de bliver i Forsvaret og beholder deres løn. For dem begge er uddannelsen en god grund til at blive i Forsvaret.

I udkanten af Ingeniørkasernen i Skive – når man har passeret et udsnit af Ingeniørregimentets mangfoldige vognpark – kommer man til en høj, mørk og relativt ny bygning.

På hver af værkstedets langsider er fem meter høje porte, der nemt kan sluge en Piranha eller Scania. På et hvidt skilt er Forsvarets Vedligeholdelsestjenestes gule tandhjul med krone over.

Værkstedshallen er ni meter høj, og i de mange kubikmeter luft er der en svag duft af diesel og lyden af let pop fra en lokal frekvens.

I den ene ende af værkstedet står en Mercedes UNIMOG. I førerhuset sidder 26-årige Dennis i en blå kedeldragt. Han er overkonstabel af 1. grad og militær lærling på Værksted Skive.

Han har en hånd om UNIMOG'ens gearstang, mens han afventer sin svends anvisninger.

”Træk den lidt mod dig! Jeg skal have den lidt mere frem. Tryk den fremad,” lyder det fra svenden, der med halvdelen af sin torso står mellem dækket og førerhuset.

Dennis' tag om gearstangen gør det nemmere for svenden

at komme til den mørnede gummipakning, der skal pilles ud af gearkassen.

Dennis fortæller med lys i øjnene om de ture, han har taget i Mercedes UNIMOG'en.

”Man plejer at sige, at gearkassen på den her vender om. Den kan bakke med 70 kilometer i timen,” fortæller han.

Var på vej væk

Dennis har været i Forsvaret siden 2017. Værnepligten blev taget i Den Kongelige Livgarde, men siden da har hans konstabeltid været i Skive, hvor han også er født og opvokset.

Efter nogle spændende år som konstabel i Ingeniørregimentets CBRN-kompagni og siden stabskompagniet, begyndte han at tænke over, hvordan fremtiden skulle se ud – og den lå ikke umiddelbart i Forsvaret.

”Jeg var tankemæssigt på vej væk. Det er med sorg i hjertet, men lønnen er ikke god som soldat. Det måtte jeg bare erkende,” siger Dennis.

Men så kom muligheden for at tage uddannelsen som

lastvognmekaniker – og med svendebrevet i hånden også udsigt til en højere løn. Så Dennis valgte at blive i Forsvaret. Den militære lærlingeuddannelse blev ellers sløffet med forsvarsforliget i 2014, men blev genindført som pilotprojekt i 2022. Det er den ordning, Dennis og hans lærlingekollega Jonas er ansat på.

Med vedtagelsen af delpakke 1 i det nye forlig er den militære lærlingeuddannelse officielt genindført, og det synes både Dennis og Jonas er en virkelig god ide.

”Det her er jo et eksempel på, at man kan bibeholde nogle, som måske har andre planer. Hvis ikke jeg havde fået uddannelsen tilbudt, så var jeg stoppet,” fortæller Dennis.

Kollegaen, den 33-årige overkonstabel af 1. grad og militære lærling, Jonas, stemmer i.

”Jeg kan slet ikke forestille mig at være i lære i det civile,” fortæller Jonas med et grin om munden.

Han er ved at tippe det pansrede førerhus på en MAN HX. Under lastbilen er en gråbrun bunke kattegrus ved at opsuge olie. Der er en læk.

Jonas smyer sig ind under førerhuset med et koncentreret blik på lastvognens blotlagte mekanik.

”Det er jo min gamle bil. Den har jeg i en periode været fast kører på, og jeg kender den rigtig godt,” fortæller Jonas.

Var ikke i tvivl

Jonas har været konstabel siden 2012. Han har gjort tjeneste på Bornholm og i Slagelse. Under en udsendelse mødte han kollegaer fra Ingeniørregimentet, og Jonas, der trængte til, at der skete noget nyt, rykkede til 1. Panseringeniørbataljon i 2017.

Umiddelbart var planerne om at blive lastvognmekaniker noget fjerne. Faktisk har de aldrig eksisteret hos Jonas.

Men en dag hørte ham om muligheden for at få en erhvervsuddannelse, mens han beholdt sin løn og sine vilkår fra sin konstabelkontrakt.

”Jeg har altid gerne ville blive i Forsvaret helt vildt. Så da den her mulighed kom, var jeg ikke i tvivl om, at det var det rigtige,” siger Jonas, der nu er halvvejs mod at kunne kalde sig lastvognmekaniker.

Felterfaring en fordel

Ud over HX'eren og UNIMOG'en, så er der blandt andet også Piranha 5, Scania og aldrende Mercedes GD'er på værkstedet i Skive. Der er mange typer af køretøjer for Jonas og Dennis at skru

i. Så det er en stor fordel for dem, at de har erfaringer fra felten.

”Det kan jo hjælpe under ens fejlsøgning, at man ved, hvad der er sket, så når nogle kommer ind og siger, det var, fordi de var på vej ned i en viktorstilling, der var lidt for skrån, og det er noget, der er skrabet på. Så tænker jeg, det nok er gearkassen, der har fået et tryk,” fortæller Jonas og fortsætter:

”Man ved, hvordan det hele fungerer og hvad, det skal kunne, og hvordan det bliver udsat for belastninger,” siger Jonas.

”Nogle af køretøjerne er du endda omskolet til, så du ved fuldt ud, hvordan du kører den og betjener den. Det er en meget stor fordel.”

200 lærlinge og elever

I øjeblikket er der over 200 lærlinge og elever i Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste.

Ud over militære lærlinge som Dennis og Jonas er der også civile lærlinge fordelt på de godt 66 værksteder.

I alt tilbyder Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste læreplads og uddannelse i 20 forskellige fag. Fra noget så almindeligt som lastvognmekaniker til mere specialiserede fag som møbelpolstrer eller våbenmekaniker. Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste er med andre ord én stor læreplads for Forsvaret.

Klar på ny mission

Jonas og Dennis er halvvejs i deres uddannelse som lastvognmekaniker. Det betyder, at de har overstået tre skoleforløb på en civil erhvervsskole. Tilbage er et hovedforløb og svendepreven, før det civile svendebrev er i hus.

”Jeg vil rose måden, det her er strikket sammen på. At man får lov til at gøre det på de her kontraktforhold. Det har betydning for, hvordan man bliver aflønnet. Men også sådan noget simpelt noget som, hvordan man bliver indkvarteret. Det gør, at man bliver behandlet som et 'voksent' menneske,” siger Jonas.

Både for Dennis og Jonas er drømmen at komme tættere på felten og blive sendt ud igen.

”Jeg skal helst et sted hen, hvor jeg kan komme ud. Nu har jeg gået hjemme længe nok,” lyder det fra Jonas.

Dennis supplerer:

”Jeg vil gerne ud og være tæt på enhederne. Hvor du får lidt mere felt og lidt flere skydedage igen. Hvor du veksler mellem at være mekaniker og soldat.” 🛠️

I Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste er det muligt at tage både civile og militære uddannelser

I alt tilbyder Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste lærepladser inden for 20 forskellige fag. For at blive militær lærling skal du have gennemført Forsvarets Basisuddannelser og have et års anciennitet. Som militær lærling får du løn under uddannelse.

Som militært ansat kan man tage uddannelse som:

- **Lastvognsmekaniker** (op til fire år og seks måneder)
- **Personvognsmekaniker** (op til fire år og seks måneder)
- **Elektronikfagtekniker** (op til fire år og seks måneder)
- **Automatiktekniker** (op til fire år og seks måneder)
- **Finmekaniker med våben som speciale** (op til fire år og seks måneder)
- **Lastvognsmontør** (to år)

Scan QR-koden og se mere

Her har FVT samlet alle jobopslag og et uddannelseskatalog.

Per Hesselberg
 Chef for Forsvarets
 Vedligeholdelsestjeneste.
 Foto: Bo Byskov-Eriksen

Forsvaret har brug for over 600 flere mekanikere de næste 10 år

Ifølge Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste mangler der allerede nu 168 mekanikere og teknikere på de landmilitære værksteder. Den nye forligsaftale om militære lærlinge er derfor mere end velkommen. Især fordi forliget også indebærer et behov for flere lastbiler.

Året 2024 var ikke mere end et par uger gammelt, da et delforlig for Forsvaret blev vedtaget på Christiansborg. En del af aftaleteksten handlede om, at der i de næste kommende 10 år skal være flere militære lærlinge i Forsvaret.

Og der er hårdt brug for uddannede og fagligt dygtige mekanikere og teknikere i Forsvaret.

Det ved man i Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste.

”Vi har lavet opgørelser sammen med Hæren, der viser, at vi allerede nu mangler 168 mekanikere og teknikere. Og vi har tal, der fortæller, at 414 militære håndværkere forventes at gå på pension i de kommende 10 år,” siger flotilleadmiral Per Hesselberg, chef for Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste.

Vedligeholdelsestjenesten kan forudse, at der måske kommer til at mangle endnu flere militære håndværkere, hvis ikke Forsvaret uddanner dem selv.

”Vi kan se i forliget, at vi får en masse

nye materielsystemer ind. Vi får mere transportkapacitet, hvilket oversat til dansk betyder flere lastbiler. De lastbiler skal serviceres,” konstaterer Per Hesselberg.

I dag er halvdelen af Forsvarets Vedligeholdelsestjenestes 1.700 medarbejdere ansat som civile – en stor del af dem er mekanikere og teknikere på specialværkstederne.

Så hvorfor ikke blot tage flere civile ind for at komme manglen på værkstederne til livs?

”Vi skal blive ved med at have civile lærlinge, for dem er vi også glade for. Men vi skal have et miks af både civile og militære håndværkere,” siger Per Hesselberg og fortsætter:

”Vores kerneopgave er jo at støtte de tre værn, og vi er forpligtet til at opstille militære teknikere, der kan understøtte operationer. Vores militære håndværkere skal kunne operere og reparere også under ubehagelige forhold, hvor der

bliver skudt på dem. Allerede der har jeg givet svaret på, hvorfor vi ikke altid kan bruge en civil håndværker.”

For at sikre at der i fremtiden er nok folk til at holde Forsvarets materiel ved lige, har vedligeholdelsestjenesten en særlig sektion på seks medarbejdere, der er dedikeret til ikke bare at rekruttere nye lærlinge, men også at sikre dem en god uddannelse. Ifølge Per Hesselberg er uddannelse af kommende teknikere og mekanikere en af Forsvarets Vedligeholdelsestjenestes største prioriteter lige nu.

”Vi lægger mange ressourcer i det. Det er vi nødt til. Når vi har fundet et match med et ungt menneske, som gerne vil være ved os, så har vi også en forpligtelse til, at det menneske får en god oplevelse ved at være lærling hos os.” 🛠️

Nordnorge er besat – hjælpen er på vej

Ingen af soldaterne på dækket har prøvet noget lignende. Opgaven er dog umiddelbart ligetil. De skal gå fra et stort skib til en lille båd og derfra fortsætte ind på den isede strand. Det lyder enkelt. Men forud for landgangen ligger mange timers arbejde.

Finske og franske marinesoldater står skulder ved skulder i maven på 11.332 ton amerikansk stål. De står samlet om bord på det amerikanske *dock landing*-skib USS Gunston Hall, der ligger på lur i Lopp havet i Nordnorge. På dækket står soldaterne og venter på svenske landgangsbåde, der skal bringe dem til den lille norske strand, som marinesoldaterne skal indtage, så snart ordre gives. Ikke langt fra USS Gunston Hall ligger det italienske skib San Giorgio. Her venter italienske marinesoldater på samme ordre, så de kan sætte kursen mod samme strand.

Ikke færre end 13 NATO-lande er med i øvelsen Nordic Response 24, der tager sit udgangspunkt i den nordlige del af Norge. Det er den største NATO-øvelse siden 1988. Og Danmark er selvfølgelig med.

”Det særlige ved denne øvelse er, at vi er i stand til at træne ret komplekse scenarier, hvor der indgår enheder både til vands, til lands og i luften,” fortæller Henrik Surlykke Lund, der er skibschef på fregatten Niels Juel.

Italienske marinesoldater stormer stranden i Badderren. Bag dem holder de to AAVP-7A1, der har bragt dem fra moderskibet San Giorgio til stranden.

×

Finske marinesoldater om bord på USS Gunston Hall. Her står de og venter på de svenske både, der skal sejle dem og deres franske kollegaer til stranden.

×

En svensk transportbåd nærmer sig USS Gunston Hall for at hente tropper til landsætningen.

Om bord på fregatten Niels Juel er den ubetinget vigtigste opgave at beskytte hangarskibet Prince of Wales, der kan ses fra broen.

Den danske fregat indgår i en gruppe, som skal beskytte det britiske hangarskib HMS Prince of Wales, der kan sende F-35-fly i luften. Både kampflyene og skibene ud for kysten er afgørende for landsætningsoperationens succes.

”Her i det nordlige Norge er der ret besværlige adgangsforhold. Der er få veje og lufthavne. Derfor kan det være en god idé at landsætte tropper fra vandet. De er sårbare, når de skal fra vand ind på land, så der er behov for, at vi kan sikre, at der ikke er fjendtlige fly i området, der kan genere landgangen. Det samme gør sig gældende for fjendtlige skibe, ubåde og miner,” siger skibschefen.

Norge besat

I det konkrete øvelsesscenarie er den nordlige del af Norge besat af fjendtlige styrker. NATOs artikel 5 er aktiveret, og medlemslandene rykker sammen for at befri deres allierede. Fordi den danske fregat Niels Juel beskytter det britiske hangarskib Prince of Wales ved den norske kyst, kan briterne trygt sende F-35-fly i luften. Deres primære opgave er at beskytte amerikanske USS Gunston Hall og italienske San Giorgio, der trygt kan sende finske, franske og italienske soldater mod stranden i svenske både.

Det vil uden tvivl være lettere for soldaterne at landsætte på en strand i den sydlige del af Europa. Når det i stedet er norsk territorium, der trænes på, skyldes det ovennævnte geografiske og logistiske udfordringer og ikke mindst noget, Norge har endnu mere af end oliemilliarder: Dårligt vejr.

”For os er det meget vigtigt at træne i dette arktiske klima,” siger kontreadmiral Valentino Rinaldi, der er chef for de italienske styrker i denne del af øvelsen, og fortsætter: ”Der er naturligvis vanskeligheder forbundet med at operere

Generalmajor Jukka Jokinen er chef for den finske Karelia-brigade, der deltager i øvelsen på land.

i det arktiske miljø. Det er et meget hårdt klima og et meget særligt miljø for os. Men vi kan uden problemer sende vores amfibiske kræfter fra havet mod land. Det er et godt sted at træne vores styrker,” mener han.

Fælles NATO-sprog

Når ordren først er givet, tager det ikke lang tid for amfibieenhederne at nå deres mål. De spæner ud af fartøjerne og ind på land. Og de gør det med vished om, at der ligger en hangarskibsgruppe i nærheden, der kan sende kampfly og helikoptere ind over det område, som de skal indtage. Marinesoldaterne skal kun fokusere på fjenden foran dem. De ved, at der findes tryghed i skyerne over dem. Og piloterne kan flyve frit. De ved, at skibene har deres ryg.

Alle ved præcis, hvad deres opgave er. For dem er det simpelt. Selve planlægningen af operationen har været mere kompleks og kunne slet ikke lade sig gøre uden 75 års erfaring med fælles NATO-øvelser, doktrinarbejde og planlægning. De mange forskellige enheder kæmper ikke kun side om side på forskellige fartøjer. De kæmper sammen. Gnidningsfrit integreret i fælles enheder på de samme fartøjer. Nordic Response 24 fremstår som kulminationen af mange års arbejde med at skabe sammenhængskraft i NATO.

”Her kæmper landstyrkerne, søstyrkerne og luftstyrkerne som én enhed. Vi har det klare synspunkt, at hvis landoperationen skal være en succes, så er det nødvendigt, at de alle er forbundet,” siger generalmajor Jukka Jokinen, der er chef for Finlands 3. division og fortsætter:

”At arbejde med allierede og planlægge såvel som udføre kampmissioner har været meget behageligt for mig. Samarbejdet går fint. Ånden er god. Vi har alle et fælles mål for øje.” 🛡️

Franske marinesoldater
fra Bataillon de Fusiliers
Marins Détrôytat.

Ind til kysten... og videre derfra...

Amfibieoperationer var et centralt element i øvelse Nordic Response 24 i Norge. Geografien gav de deltagende lande mulighed for at træne sammen under meget barske og realistiske vilkår. Den norskledede øvelse i Finnmark gav mulighed for at kigge lidt nøjere på amfibieoperationer og landsætning.

Lysen bryder langsomt frem over de høje, tavse norske fjelde langt mod nord. Tavsheden ved den iskolde Burfjord på 70 grader nord er total, men langt ude på vandet begynder en brummende motorlyd at komme tættere på. Fra de små træer 10 meter fra vandkanten

kommer en lille gruppe franske soldater frem fra deres skjul i sneen og opstiller deres kommunikationsudstyr, som sikrer dem kontakt med de NATO-fartøjer, der holder sig skjult længere ude i fjordsystemet.

De franske marinesoldater fra Bataillon de Fusiliers Marins Détrouyat er tidligere i den kulsorte nordnorske nat blevet landsat nogle kilometer væk og har bevæget sig ned til den strand, hvor de er nu. Dækket af en skærm af norske hjemmefærnsoldater gør de klar til at tage imod soldaterne fra det finske kompagni, der skal lande på stranden og infiltrere længere ind i fjeldet på ski.

Mens den brummende motorlyd bliver højere, anes så småt konturerne af motorbåde ude i fjorden. Som minutterne går, bliver både lyden og konturerne tydeligere. To svenske angrebsbåde kommer hurtigt ind mod kysten, mens de franske soldater markerer landingspunkterne. 150 meter fra kysten bremser de to både så hurtigt ned, at de forsvinder bag en mur af opstemmet vand, inden de i roligt tempo fortsætter ind mod stenene på kysten og tvinger den stærke bund ned i sandet.

Da bådene har sikker kontakt med landjorden, åbner de den smalle landgang, og dækket af bådernes maskingeværer begynder den første finske deling at bevæge sig henover de store sten og den glatte is med deres tunge udstyr. Den første del af deres opgave er veloverstået. De har nået kysten og kan nu finde skiene frem, hvorefter de fortsætter ind i fjeldene og venter på, at resten af kompagniet kommer i land og slutter sig til dem, så de kan forvirre fjendens styrker og trække dem væk fra hovedlandsætningen længere mod syd.

Kompleks operation

Med en samlet kystlinje på 100.000 kilometer er Norge som skabt til at foretage sølandsætninger. De mange fjorde og store afstande betyder, at der er forholdsvis frit slag for uopdaget at sætte soldater i land med skibe og både. Men bag morgenens amfibieoperation er gået dage og ugers intens forberedelse og planlægning. En succesfuld sølandsætning kræver tæt koordination i flere domæner både i forberedelses- og gennemførelsesfasen. Samtidig er terrænet, timingen og forberedelsen af styrkerne væsentlige faktorer for en succesfuld udførelse af en amfibieoperation.

”En amfibieoperation er den mest komplekse militære manøvre, man kan gennemføre. Der er et utal af faktorer, der spiller ind. Og så skal den land- og sømilitære logik spille sammen. En amfibieoperation eller sølandsætning er altid et kompromis mellem de to faktorer. Så det er meget sjældent, at alle kan blive helt tilfredse,” forklarer orlogskaptajn Johannes Riber fra Forsvarsakademiet, der underviser på Institut for Strategi og Krigsstudier og blandt andet har gennemført Royal Navy Amphibious Warfare Course.

På den maritime side betyder det, at de forhold, der er vitale for skibene i vandet, i høj grad definerer de geografiske muligheder for et landgangssted. Her spiller faktorer som vanddybde, strøm, vindforhold, havbunden og en række andre forhold ind på mulighederne. Samtidig skal skibe og fartøjer kunne operere på en sikker måde tæt ved en fjendtlig besat kyst. På den landmilitære side er det andre geografiske faktorer, der har betydning for valget af landgangssted. For at komme videre fra stranden kræver det elementer som vejsomt terræn og hurtig adgang til infrastruktur på land for at gennemføre en sølandsætning optimalt. Men også så forskellige ting som

STEADFAST DEFENDER

Steadfast Defender 2024 (STDE24) er en øvelsesrække, der træner NATO-landenes samvirke i et Artikel 5-scenarie.

Del I af Steadfast Defender 2024 har fokus på at sikre den transatlantiske forbindelse, hvor mandskab og materiel overføres fra Nordamerika til Europa.

Del II omfatter en række nationale øvelser i forskellige domæner rundt om i Europa. Formålet er at vise, at NATO kan håndtere trusler i alle miljøer – fra Atlanterhavet og det høje nord over Baltikum til Sortehavsregionen.

Steadfast Defender 2024 er den største NATO-øvelse siden den kolde krig. I alt 90.000 NATO-soldater fra alle værn deltager, ligesom der indgår mere end 50 krigsskibe, mere end 80 kampfly, helikoptere og droner og mere end 1.100 pansrede køretøjer i den samlede øvelse.

×
Se Forsvarets jubilæumsvideo i anledning af #1NATO75years www.forsvaret.dk/nato75

I alt 90.000 soldater fra de 32 NATO-lande demonstrerer fælles evne til at forsvare alle NATO-medlemmer. Danske enheder deltager i Joint Warrior (Nordnorge), Nordic Response (Nordnorge), Spring Storm (Estland) og Flaming Sword (Litauen), der alle er en del af Steadfast Defender.

De Host Nation Support-opgaver, som Danmark støtter med under Steadfast Defender, går under betegnelsen Hawk Assistor.

»Steadfast Defender 2024 bliver en tydelig demonstration af vores fælleskab, styrke og vilje til at beskytte hinanden, vores værdier og den internationale regelbaserede orden.«

General Christopher G. Cavoli
Supreme Allied Commander Europe

fyndens handlemuligheder og strandens bæreevne for køretøjer kan have betydning og gøre forskellen mellem succes eller fiasko. Derfor skal den slags detaljerede afklaringer også indgå i planlægningen og forberedelsen. Som et gammelt bonmot siger i marineinfanteri-kredse: "Vi skal nok nå ind til stranden – det er først bagefter, det bliver svært," fortæller Johannes Riber.

Gamechanger

Landsætning af soldater fra skibe har været et redskab i krige gennem tusindvis af år. Men hvad er det egentlig, sølandsætninger kan i den moderne krig?

"Sølandsætninger eller amfibieoperationer kan grundlæggende to ting. De kan flytte kampen til et helt nyt område på landjorden og dermed ændre situationen på kamppladsen. Og så er de væsentlige i forhold til at erobre eller generobre øer," siger Johannes Riber.

De fleste er bekendt med luft- og sølandsætningerne under

Operation Overlord i Normandiet under anden verdenskrig, men Johannes Riber fremhæver to andre sølandsætninger til at illustrere sin pointe.

Under Koreakrigens begyndelse i 1950 var FN-styrken og de sydkoreanske styrker under et voldsomt pres fra deres nordkoreanske modstandere. Seoul var faldet tidligt i krigen, og FN-styrken og deres sydkoreanske våbenbrødre kæmpede intenst med at holde Pusan-linjen i det sydøstlige hjørne af Sydkorea. Den øverstkommanderende for FN-styrkerne, den amerikanske general Douglas MacArthur, iværksatte planlægningen af en sølandsætning, der skulle lette presset på de trængte styrker i sydøst og flytte kampen et andet sted hen. Valget faldt på Inchon på den koreanske halvøes vestlige side. I september 1950 blev der gennemført en sølandsætning med 75.000 mand og flere end 250 skibe, der fuldstændig ændrede momentum og situationen i krigen og gav FN-styrkerne og sydkoreanerne initiativet tilbage. Det betød blandt andet, at Seoul blev generobret to uger efter landsætningen.

I forhold til den anden rolle som et instrument til erobring af øer fremhæver Johannes Riber Falklandskrigen. I april 1982 besatte argentinske styrker de isolerede, selvstændige britiske områder Falklandsøerne og South Georgia i det sydlige Atlan-

terhav med sølandsætninger på øerne. Den britiske regering under Margaret Thatcher mobiliserede en taskforce, der skulle generobre øerne, hvis de politiske forhandlinger ikke bar frugt. Da de diplomatiske bestræbelser brød sammen, stod det klart, at tilbageerobringen af øerne nu hang af briternes evne og kapacitet til at udføre sølandsætninger. I det tidligere omtalte kompromis mellem hensyn blev der udpeget nogle overordnede landsætningsområder, der skulle undersøges nærmere. Geografien i områderne betød, at kompromiserne blev dyre. De britiske tab af skibe og vitalt kampafgørende udstyr blev høje. Og de landsatte soldater fra Royal Marines, The Parachute Regiment og andre landsoldater måtte slide sig gennem lange marcher med tungt udstyr til fods i et ekstremt og barsk klima. Men operationerne lykkedes, og de britiske styrker kunne 74 dage efter den argentinske besættelse igen rejse Union Jack i Port Stanley efter velgennemførte sølandsætninger 12.000 kilometer hjemmefra.

Stadig relevant

Men meget vand er løbet i åen siden de to ovennævnte eksempler. Den teknologiske udvikling er gået stærkt. Overblikket over kamppladsen er blevet bedre, og evnen til distancekamp har vundet frem. Spørgsmålet er derfor, om amfibieoperationer stadig har en rolle at spille i en kamp mod en ligeværdig modstander? Det mener Johannes Riber helt klart.

”Ja, det har de. Nogle gange fordi det simpelthen er den eneste løsning. Men det er klart, at der er nogle faktorer, der spiller ind. Luftherredømmet i området er vitalt. Og man skal søge efter de områder, hvor fjenden ikke er fysisk til stede. Udført rigtigt kan sølandsætninger give det *element of surprise*, der kan ændre en situation,” forklarer orlogskaptajnen og fortsætter:

”Vi kommer nok ikke til at se de store sølandsætninger som før i tiden. Det har vi ikke kapaciteten til nu. Men vi kan givetvis opbygge den igen. Men det er også vigtigt at sige her, at vores modstander jo heller ikke har et armékorps i baghånden, som han kan indsætte mod os, som han lyster.” 🚩

Stridsbåt 90H

En svensk udviklet transportbåd, der kan anvendes til forskellige typer af kystnære operationer og i flere varianter. Båden har to motorer, der tilsammen yder 1250 hk og fremdrives med vandjet. Den kan sejle op til 40 knob og er meget manøvreedygtig. Båden kan transportere op til 18 soldater ad gangen. Den er bevæbnet med to tunge maskingeværer og et let maskingevær eller granatkaster og har en besætning på tre personer.

SPRING STORM

I maj deployerer omkring 650 danske soldater til Estland for at deltage i den estiske øvelse Spring Storm 2024. Øvelsen er en del af øvelseskataloget for NATO Steadfast Defender 2024, der understøtter NATOs overordnede afskrækkelseskampagne og viser solidaritet med vores baltiske allierede.

Fra dansk side deltager en reduceret brigadestab fra 2. Brigade, to lette infanterikompanier og et stabskompani fra XIII Lette Infanteribataljon ved Slesvigske Fodregiment samt to opklaringseskadroner fra III Opklaringsbataljon ved Gardehusarregimentet.

De lette infanterister og opklaringsoldater får på øvelsen helt optimale vilkår for at øve deres kernekompetencer. Soldaterne skal med minimal logistisk støtte og over mange døgn samarbejde med allierede styrker om at operere uset bag fjendens linjer med henblik på at øve angreb og henholdende kamp i det krævende estiske skovterræn.

Spring Storm er den årlige øvelse for det estiske forsvar. Øvelsen har til formål at træne og kontrollere det estiske forsvars evne til at gennemføre den nationale forsvarsplan.

I takt med den stigende trussel fra Rusland samt NATOs øgede tilstedeværelse i Baltikum er øvelsen vokset fra at være en intern brigadeøvelse til at være en multinational *joint*-øvelse med luftstyrker, søstyrker og landstyrker samt specialoperationsstyrker. Ud over Danmark deltager USA, Storbritannien, Frankrig, Canada, Polen og Letland i øvelsen.

NY MISSION: FORWARD LAND FORCES LATVIA, HOLD 1

Fra august 2024 skal der igen danske soldater til Letland. En dansk kampbataljon er tilmeldt NATOs fremskudte beredskab hele året, men en del af vagten passes hjemmefra. Hvorfor er dette nye danske bidrag til NATO skruet sådan sammen? Honnør har spurgt chefen for Operationssektionen i Hærkommandoen, oberstløjtnant Claus Asmussen Schmidt.

HONNØR: Hvorfor skal der igen danske soldater til Letland?

Claus Asmussen Schmidt: "Den sikkerhedspolitiske situation i Europa er stadig alvorligt udfordret af Ruslands omfattende militære angreb mod Ukraine. Situationen har udviklet sig til en krise med potentielt store konsekvenser ikke alene for Ukraine, men også for NATO og Kongeriget Danmarks sikkerhed. Supreme Allied Commander Europe (SACEUR) anmodede i marts 2022 Danmark om at afløse en amerikansk enhed i Letland for at forstærke det lettiske forsvar og bidrage til NATOs samlede afskrækkelsesprofil. Det danske styrkebidrag udsendes derfor med henblik på at demonstrere NATO-alliancens solidaritet og bidrage til en troværdig afskrækkelses- og forsvarsprofil over for Rusland."

HONNØR: Hvad kommer det danske bidrag til at bestå af, og hvor mange soldater udsendes?

Claus Asmussen Schmidt: "Det danske bidrag kommer til at bestå af en kampbataljon fra 1. Brigade. Bataljonen består af en stab, et stabskompagni, et panserinfanterikompani, et motoriseret infanterikompani, en kampvogneskadron og et ildstøtteelement. Herudover suppleres kampbataljonen af nødvendig logistik og føringsstøtte samt af et panseringeniørkompagni. Vi planlægger også at udsende raketkastere i en del af perioden. Samlet set kommer bidraget i 2024 til at bestå af cirka 700 soldater."

HONNØR: Er der et særligt signal i, at Danmark sender en kampvogneskadron til Letland?

Claus Asmussen Schmidt: "Nej. Der indgår en kampvogneskadron i hver af de tre kampbataljoner i 1. Brigade. Da vi skal udsende en kampbataljon fra 1. Brigade, er det helt naturligt, at kampvogneskadronen indgår heri."

HONNØR: Nogle af enhederne udsendes uden at være i NATO-beredskab. Hvorfor gør man det? Og får det betydning for den prioritet, de enheder har? For eksempel i forhold til materiel?

Claus Asmussen Schmidt: "Forsvaret skal udsende minimum 700 soldater til Letland. For at nå op på dette antal vil Hæren supplere kampbataljonen med andre enheder. Enheder uden for beredskab, herunder blandt andet Panseringeniørkompagniet og PULS-raketkastarsystem, udsendes for at deltage i uddannelse, træning og integration. Men også med henblik på, i rammen af NATO, at vise alliancesolidaritet og afskrække Rusland. Det er klart, at hvis der skal foretages prioriteringer, vil enhederne på beredskab naturligt få en højere prioritet."

HONNØR: Hvorfor udsendes raketkastere ikke i samme omfang som de øvrige enheder?

Claus Asmussen Schmidt: "Raketkasterkapaciteten er ikke fuldt implementeret i Hæren endnu. Udsendelsen i 2024 skal bidrage til at opbygge kapaciteten."

HONNØR: Hvornår skal kampbataljonen udsendes – og hvornår kommer den hjem igen?

Claus Asmussen Schmidt: "Bataljonen udsendes i starten af august og hjemtages i løbet af december 2024. Der er altså tale om udsendelse i fire måneder plus deployering og redeployering."

HONNØR: Hvorfor udsendes kampbataljonen kun i lidt mere end fire måneder i stedet for tidligere seks måneder?

Claus Asmussen Schmidt: "Hæren er i gang med at opbygge 1. Brigade, og det kræver tid til uddannelse og implementering af nyt materiel. Derfor er vi landet på en model med fire måneders udsendelse."

HONNØR: Når det danske bidrag ikke behøver at være i Letland hele tiden, hvorfor behøver de så overhovedet at være der? Kunne soldaterne ikke lige så godt træne hjemme i Danmark?

Claus Asmussen Schmidt: "Som sagt er placeringen af danske enheder i Letland med til at demonstrere NATO-alliancens solidaritet og bidrage til en troværdig afskrækkelses- og forsvarsprofil over for Rusland."

HONNØR: Hvem skal den danske kampbataljon særlig arbejde sammen med i Letland?

Claus Asmussen Schmidt: "Den danske kampbataljon underlægges en canadisk-ledede multinationale brigade. Den canadiske brigade er under opbygning. Danmark har fem danske stabsofficerer i denne brigade."

HONNØR: Skiftes Danmark med andre lande om at sende enheder til Letland? Er der andre, der har 'vagten' i den del af 2024, hvor de danske soldater er i beredskab hjemme i Danmark?

Claus Asmussen Schmidt: "I perioden frem til andet halvår 2024 opbygges Camp Valdemar (CVA) for at understøtte bedre forhold for de udsendte soldater og hæve kapaciteten til 1.200 soldater. Der er mulighed for, at andre NATO-lande kan anvende den danske lejr og indgå i den canadiske brigade. Hvem det eventuelt bliver er mig bekendt ikke besluttet endnu." 🇩🇰

CAMP VALDEMAR FÅR EN OPGRADERING

Camp Valdemar har gennemgået en markant forvandling. Fra at være en teltlejr med plads til omkring 700 personer, er den nu blevet opgraderet til en moderne facilitet med containere, også kendt som *prefab*, der i alt kan huse op til 1.200 personer. Denne transformation betyder mere end bare ekstra plads; det indebærer en væsentlig forbedring af komforten for de udstationerede soldater.

"Nu får vores soldater en reel seng at hvile sig i, naturligt lys strømmende gennem vinduerne, et opgraderet træningscenter og bedre wi-fi. Desuden kan vi kontrollere varmen, hvilket gør lejren mere miljøvenlig," fortæller *mission manager* kaptajn Kim K. Jakobsen.

Ud over de nye boligfaciliteter udvides lejren med fem hektar, primært til garageområder og parkering. Dette adresserer et tidligere problem med mangel på plads til køretøjer.

"Vores investering i en langtidsholdbar lejr sender et stærkt signal til lefterne og vores øvrige samarbejdspartnere om, at vi har tænkt os at blive," siger Kim K. Jakobsen.

FLFL HOLD 1

I løbet af 2024 erstatter NATO sit nuværende beredskabssystem med et nyt, og det vil blandt andet medføre nye benævnelser til de kommende danske bidrag til Letland.

De danske kampbataljoner i Letland, der var udsendt fra maj til november 2022 og fra november 2022 til maj 2023 blev benævnt NFP (NATOs Forsvarsplan) Hold 1 og Hold 2.

Kampbataljonen, der skal udsendes fra august til december 2024, er tilmeldt som et bidrag til NATOs beredskabssystem.

Det danske hold i Letland vil blive benævnt Forward Land Forces Latvia, Hold 1 (FLFL Hold 1).

Den danske kampbataljon bliver i Letland tilknyttet en canadisk-ledet multinational brigade.

Det danske bidrag til Letland udsendes fra august til december, altså i cirka fire måneder. I den resterende del af beredskabsperioden er kampbataljonen på beredskab i Danmark.

Ud over kampbataljonen, der er tilmeldt NATO-beredskabet, udsender Danmark flere nationale enheder, som ikke indgår i beredskabet. Det drejer sig blandt andet om et panseringeniørkompagni og et raketkasterbatteri.

Raketkasterbatteriet udsendes kun i en del af den periode, hvor kampbataljonen er i Letland. Udsendelsen er en del af opbygningen af denne nye kapacitet i Hæren.

BATALJONSCHEFEN:

UNIK TRÆNING PÅ TVÆRS AF VÅBENARTER

Kampbataljonschefen fra NFP Hold 1, Anton Dinsen-Andersen, ser tilbage på sine seks måneder i Letland som en mulighed for at dyrke den militære faglighed. Han hæfter sig i særlig grad ved den enestående mulighed for at øve samvirke på alle niveauer.

”Jeg synes, at det er en fantastisk mulighed for at dyrke det militærfaglige og opleve den militærfaglige begejstring hos soldaterne. At blive en faglig nørd på sit speciale. Det er, som når en fodboldspiller øver sig igen, igen og igen på at skyde straffespark, så man til sidst er sikker og rutineret og kan sætte bolden, lige hvor man vil i målet. Det samme skal LMG-skytten gøre. Og sanitetssoldaten og føreren og alle de andre specialister. Fordi tiden i Letland er til at blive den bedste.”

Anton Dinsen-Andersen var chef for det danske styrkebidrag og den danske kampbataljon, der blev sendt til Letland i foråret 2022. Oberstløjtnanten, der nu er kontorchef i Forsvarsministeriet, ser tilbage på de seks måneder i skovene ved Adazi som en længere sammenhængende uddannelses- og træningsperiode. En tid, hvor han og hans soldater havde nogle bedre muligheder for at fokusere på at være soldater og træne som enheder, end de normalt har under hjemlige forhold. Men også en alvorlig tid, der var usikker på grund af Ruslands krig mod Ukraine, og som for de danske enheder indebar, at de skulle indgå i NATOs skarpe operative planer.

Kampbataljonen i Letland var sammensat af soldater fra alle dele af Hæren. Det gav ifølge bataljonschefen muligheder for uddannelse på et niveau, som sjældent nås hjemme i Danmark. Det gjaldt i høj grad også samvirke, altså træning på tværs af enheder og specialer.

”Vores dygtige kampenheder fik mulighed for at træne med logistik- og artillerienheder og føringsstøtteenheder med mere. Vores mekanikere kunne på tværs af enheder udveksle viden og erfaringer. I Danmark er Hæren normalt temmelig spredt geografisk og i uddannelsescyklus, og hvis man skal træne sammen på tværs af våbenarter, kræver det, at man mødes i Oksbøl. I Letland var enhederne sammen 24-7.”

Træningen på tværs af de forskellige specialer foregik på alle niveauer, fra enkeltmand over gruppeniveauet og helt op til bataljonsniveauet.

”Samvirket betyder også for den enkelte soldat, at man i stedet for kun at skulle koncentrere sig om sine egne manøvrer også får en forståelse af, hvordan de andre enheder bliver indsat, og dermed hvordan man bedst skal understøtte hinanden på tværs.”

Beredskab blev til kompetenceløft

Hold 1 blev sendt til Letland i foråret 2022 som en direkte reaktion på Ruslands angreb på Ukraine. Som del af NATOs afskrækkelse

skulle de danske soldater være i beredskab mod russerne, hvis de fulgte angrebet på Ukraine op med angreb på de baltiske lande. Det var der en reel usikkerhed om, da soldaterne rejste fra Danmark. Usikkerheden aftog i takt med, at russerne måtte indsætte stadig flere ressourcer i Ukraine og åbenlyst ikke havde overskud til at åbne flere fronter. Deployeringen og beredskabsmissionen fik derfor i praksis mere karakter af en træningsmission.

Det medførte også, at nogle af soldaterne følte, at de lige så godt kunne have trænet derhjemme uden at skulle undvære familie og venner. Men ifølge kampbataljonschefen måtte soldaterne erkende, at missionen gav dem en unik mulighed for det, Anton Dinsen-Andersen kalder ”at nørde sig ned i deres fag”.

”Det betød et kæmpe kompetenceløft for den enkelte soldat, for kampbataljonen og for hæren, og det er min oplevelse, at missionen gav øget jobtilfredshed hos soldaterne. Der er konstabler, hvis ambition er at blive Danmarks bedste LMG-skytte eller Danmarks bedste sanitetsmand, og det var der gode muligheder for at træne til i Letland. I princippet kunne de træne det samme hjemme i Danmark, men det er bare noget andet, når man tager et andet sted hen. Man bliver mere fokuseret. Som når et eliteidrætshold tager på træningslejr, og der ikke er nogen, der har andre forpligtigelser i forhold til eksempelvis familien. Men det er naturligvis en balance i forhold til at skulle undvære familien, der samtidig er fundamentet for soldaten. Det kommer man aldrig udenom”.

Et tag-selv-bord af NATO-enheder

Hold 1 og 2 i Letland indgik i en lettisk brigade. Det kommende hold skal indgå i en canadisk-ledet multinational brigade. Den multinationale dimension er den tredje faktor, Anton Dinsen-Andersen fremhæver som noget særligt ved en udsendelse til Letland.

”I Letland er der virkelig et stort udvalg af alle mulige udenlandske kapaciteter. Der er både italienske og spanske og lettiske og canadiske enheder. Der er nærmest alt, hvad hjertet begærer af NATO-enheder, så man skal gribe den mulighed at prøve at arbejde sammen med vores allierede kollegaer. Det er jo også super relevant i forhold til en skarp situation. Når man har fået sort bælte i at samvirke med danske enheder, så prøv engang at arbejde sammen med nogle spanske enheder eller nogle polske kampvogne. Eller spil for den sags skyld ’bare’ en fodboldkamp mod dem. Man skal i det hele taget nyde at være en del af det internationale fællesskab, der er i Letland.”

ANTON DINSEN-ANDERSENS RÅD:

Udnyt muligheden for, at du for en gangs skyld ikke skal andet end at dyrke det militære håndværk sammen med andre danske og udenlandske enheder – og oplev Letland, hvis muligheden byder sig.

DELINGSFØREREN:

VI HAVDE ALLE VORES BILER TIL RÅDIGHED

En lang træningslejr med tid og plads til at blive en bedre soldat. Premierløjtnanten Caspar opfordrer til at bruge den kommende mission i Letland til at dyrke soldaterhåndværket. Og ikke mindst til at tage masser af sokker med.

Mere tid. Mere tid til at træne og fokusere på sit håndværk som soldat. Mere tid til at opbygge en stærk enhed. Mere tid til at komme ud i skoven og øve krig. Det er ifølge premierløjtnanten Caspar de helt store gevinster ved at være på mission i Letland.

Premierløjtnanten fra 1. Panserinfanteribataljon var fører for en deling mekaniserede infanterister på NFP Hold 2, der var udsendt til Letland fra november 2022 til maj 2023. Han rejste ud med et hold dygtige soldater fra Den Kongelige

Livgarde og kom hjem med en enhed, der var mere sammentømret og mere rutineret – i høj grad fordi soldaterne havde haft tid til at uddanne, træne og øve om og om igen.

”Når man er udsendt på mission, slipper man for at tænke så meget på arbejdstid, og på at ammunitionen skal være låst inde kl. 15. På den måde kunne vi fokusere mere og gå lidt mere i dybden med de soldatermæssige færdigheder end herhjemme, hvor man også skal have alt muligt andet til at hænge sammen, og det hele er lidt mere 8-til-16-agtigt. Man kan selvfølgelig ikke bare ignorere belastningen på soldaterne, men man kan lægge mere tyngde i, end man kan herhjemme,” siger Caspar.

Vi havde vores køretøjer hele tiden

En anden faktor, der var medvirkende til et øget uddannelses- og træningsudbytte, var, at soldaterne kunne bruge deres køretøjer meget mere end hjemme i Høvelte.

”Vi havde alle vores biler til rådighed. De var synet, og der var reservedele til dem, fordi vi var prioriteret som en udsendt enhed. Vi havde også mange mekanikere, som arbejdede i døgn drift for at holde bilerne kørende. Det betød, at vi havde mange flere uddannelsesdage med bilerne, og dermed kunne vi øve os på at blive bedre til det, som vi er – mekaniseret infanteri. Det var måske det, der gjorde den allerstørste forskel rent fagligt. At vi kunne øve tingene

igen og igen. Det tager bare lang tid at blive en god professionel soldat,” fastslår Caspar.

Mere faglig kvalitetstid gav efter Caspars vurdering mere arbejdsglæde.

”Besætningerne på bilerne syntes, at det var fedt, at de kunne køre ud og gennemføre enhedsuddannelse, når de gerne ville. Det gjorde, at de blev dygtigere, og det er min oplevelse, at det øgede arbejdsglæden hos konstablerne. Vi er her jo alle sammen, fordi vi gerne vil ud og øve krig,” siger Caspar.

Vi havde brug for at kigge på kortet

NFP Hold 2 blev sendt over til en kold lettisk vinter, og kulden forsvandt først, da holdet var på vej hjem. Caspar husker, at der nærmest var sibirisk kulde hele tiden.

”Det kan jo også være koldt herhjemme, men i Letland var det noget andet. Det betyder, at man skal tænke på nogle helt andre måder, og det gav en masse erfaringer. Man kan ikke lave så meget, som man plejer, og folk skal skifte sokker, meget mere end de plejer, ellers bliver de kæmpet helt ned. Det var der en stor læring i.”

Også øvelsesterrænet ved Adazi var en positiv faglig udfordring for de udsendte soldater.

”På øvelser i Danmark, selv i Oksbøl, kender vi jo nærmest hele terrænet og kan klare os stort set uden kort. Derovre skulle man bruge kortet. Og man skulle arbejde sig frem på nogle andre måder, fordi skoven er tættere. Der blev besætningerne på bilerne så dygtige til at finde ud, at de faktisk godt kunne komme frem og bruge skove til deres fordel,” forklarer Caspar.

Hvorfor er vi her?

Heller ikke lettiske træer vokser ind i himlen. Premierløjtnanten Caspar husker også tilbage på frustrerende dage, hvor planlagte aktiviteter blev aflyst, fordi andre enheder skulle bruge det ellers bestilte terræn. Og i perioder også udbredte frustrationer blandt soldaterne over at skulle være i Letland og udføre aktiviteter, der i princippet lige så godt kunne have fundet sted i Danmark.

”Der var perioder, hvor der var nogle frustrationer, som man ikke oplever på en egentlig operativ mission: Hvorfor er vi ikke bare blevet hjemme? Vi laver alligevel det samme.”

De frustrationer håndterede ledelsen ved at tale med soldaterne om det store formål med missionen i Letland, nemlig at afskrække trusler og demonstrere, at NATO står sammen.

”Det talte vi meget om. At det var Letland, der gerne ville have, at vi var der, fordi de så følte sig mere sikre. Hvis jeg havde været fra Baltikum, så havde jeg tænkt og mærket det samme. At det ville være rart, hvis der var andre fra NATO, der var her til at afskrække russerne. Så på den måde gav missionen supergod mening, og det tror jeg også, at de fleste af soldaterne tænkte. De kunne også se den store mening med det hele,” husker Caspar. 🛡️

CASPARS RÅD:

Sæt et mål for, hvad du vil nå, når du i en lang periode kun skal koncentrere dig om at være soldat. Kom i ekstra god form, løb et maraton og så videre. Sæt mål for dig selv og vær med til at sætte mål for, hvad I skal opnå som enhed.

OVERSERGENTEN: PAS PÅ IKKE AT OVERSÆLGE MISSIONEN

Ingeniøren Kristian var i Letland i 2022-2023. Han havde efter eget udsagn en fantastisk tur, men han advarer mod at sætte alt for høje forventninger til blandt andet brug af øvelsesterræn. Hans råd er at tage en dag ad gangen.

Hvis man tror, at man skal til Letland for uhæmmet at tage for sig af øvelsesterræn og skydebane, så tager man fejl. Sådan siger oversergenten Kristian, der var af sted på NFP Hold 2 i 2022-2023.

”Der var en vis kamp om områderne. Letterne, briterne og canadierne synes selv, de står først i køen og havde man booket et område, var det ikke usædvanligt, at soldater fra andre lande kunne komme og tage det for næsen af en,” fortæller Kristian.

For ham personligt var det en fantastisk tur, for han og hans syv konstabler kunne sagtens passe deres arbejde og deres uddannelsesplaner, men der var mange andre, der blev frustrerede, fortæller han.

”De havde hørt meget om de her kæmpe terræner og følte, at de var blevet lovet guld og grønne skove af deres chefer: At hver dag var funktionsuddannelse. Men de fandt ud af, at der var de samme problemer som herhjemme i forhold til at få udleveret ammunition, komme ud i terrænet og lignende. Jeg synes, at Letland-missionen blev lidt oversøgt. Eller at rammerne i hvert fald ikke blev fortalt godt nok. Man kunne have undgået mange frustrationer ved at være helt ærlige og tydelige fra begyndelsen.”

Hold fast i din plan

Kristians ingeniørkollegaer, der skal sendes ud i august, risikerer at blive prioriteret endnu lavere. De danske ingeniører er nemlig ikke en del af kampbataljonen og er dermed ikke i beredskab. Kristians råd til de kommende udsendte er derfor at sørge for at have planer, som man kan lave om i sidste øjeblik.

”Mit bedste råd er at være omstillingsparat og opsøgende. Vi otte soldater i PARK-elementet havde vores egne maskiner og egne lastbiler, så vi var ikke super-afhængige af et bestemt terræn. Hvis

vi mistede et terræn, vi havde booket, kørte vi bare et andet sted hen. Det kostede os typisk en halv time hver gang, men det måtte vi så leve med. Og hvis det viste sig, at vi kun kunne tanke den dag, vi havde planlagt noget andet, så måtte vi jo tanke,” siger Kristian og opfordrer til ikke at gå i panik, hvis ens planlagte øvelsesterræn viser sig ikke at være tilgængeligt.

”Hold fast i din plan og se på dagen, hvad der er ledigt.”

Folk ringer tit i sidste øjeblik

Kristian vedkender sig, at han og hans element havde en fordel af til daglig at være i et stabskompagni. I Letland var hans element underlagt Den Kongelige Livgardes stabskompagni. Her var i alt ni forskellige elementer fra hele landet. Ordet omstillingsparat kan være en kliché, som chefer ynder at bruge, men når Kristian skal beskrive sine seks måneder i Letland, er omstillingsparat ikke desto mindre det ord, han griber først fat i.

”Livgardens kompagnibefalingsmand roste os meget og sagde tit: ’Hold kæft, hvor jeg elsker jer. Lige gyldigt, hvad jeg kommer med, siger I altid ja.’ Og det er jo, fordi vi er vant til at have en virkelig omskiftelig hverdag. Vi støtter rigtig mange, og folk ringer tit i sidste øjeblik,” fortæller Kristian.

Fordelen ved oversergenter

Oversergenten Kristian sidder i skrivende stund som næstkommanderende ved Stabskompagniet, 1. Panseringeniørbataljon i Skive.

Han fik personligt meget ud af NFP-missionen, hvor han var selvkørende og selvstyrende i sit lille element, der både skulle udføre opgaver for andre og sørge for egen uddannelse. I den situation var Kristian glad for sin oversergentuddannelse.

”En oversergent er uddannet til at kunne planlægge uddannelse for sine folk. Den del af jobbet ville jeg næppe have kunnet klare, da jeg var sergent. Mit råd er at fortsætte med at sende oversergenter ud som elementførere,” siger Kristian.

Han konstaterer, at den uddannelse, han og hans folk gennemgik i Letland, stort set er den samme som i Danmark, bortset fra at terrænet var noget anderledes.

”Selv om undervisningen er den samme, er der andre muligheder. Det har været fedt at prøve. Det sætter trods alt hjernen mere på arbejde at finde rundt med kort i ukendt terræn i Letland end at køre i øvelsesterrænet i Skive, hvor vi har været de seneste 10 år. En anden forskel er, at du har masser af tid til at træne din funktionsuddannelse, fordi du jo er på mission, selv når du har fri. Hvornår har man ellers tre timer til at sidde med sit LMG?”

KRISTIAN'S RÅD:

Turen bliver kun så god, som du selv vil.

Med et åbent sind bliver oplevelsen markant bedre.

[FEATURE]
FINSKYTTERNE

Lucas (t.v.) og Baune
i tårnet på
Haderslev Kaserne.

De kan indsættes alle steder. Både internationalt og nationalt. På landet, i skoven og i byen. Uanset hvor kampen skal kæmpes, giver det altid mening at have finskytterne med. Men hvad kan de egentlig? Hvordan bliver man en god skytte? Og er livet som finskytte ligesom det, vi ser i amerikanske film? Svaret finder vi på et nedlagt hospital i Holstebro.

”DET FØRSTE, DU SKAL DRÆBE ...

... ER DIT EGO”

”Drømmen er at undervise mere. Jeg kommer ikke til at skyde russere i Bakhmut, men til gengæld kan de ukrainere, jeg har undervist, rejse hjem og bruge det, jeg har lært dem. Det er nok bedre givet ud, end hvis jeg selv lå dernede.”

GRUPPEFØRER BAUME

Standard 3M Peltor-headset.

Jim Compact multifunktionskikkert med infrarød funktion. Kikkerten har en rækkevidde på op til 12 kilometer og kan kommunikere trådløst med andre enheder – eksempelvis skyttens Raptar-afstandsmålere.

H

vis du ikke selv er en af de fire finskytter, ville du ikke vide, at de er der. Lydløst bevæger de sig gennem mørke gange i en forladt bygning. Skilte med ordene 'operationsstue', 'blodprøvelaboratorie', 'opvågning', 'ortopædkirurgisk ambulatorium' fortæller, hvad de mange rum engang blev brugt til.

De fire mænd kommunikerer udelukkende ved hjælp af håndtegn, der ville være kastet forgæves, hvis ikke alle fire mørke skikkelser var udrustet med natkikkert. På få minutter har de afsøgt og sikret en operationsgang på det forladte sygehus midt i Holstebro. Nu mangler de bare at bygge deres rede – et nøje udvalgt sted, hvorfra de kan indrette kombineret

observationspost og skydestilling. De har udset sig et hjørne af fløjen. Opgaven er at komme uset derhen, indrette stillingen og komme uset væk igen.

Det er halvandet år siden, den sidste patient blev overflyttet til Regionshospitalet Gødstrup. Og mens de tomme bygninger venter på deres fremtidige formål, har finskytter fra hele landet fået lov til at træne fem nætter i et realistisk bymiljø.

"Vi kender bedst miljøer som skov og hede fra Oksbøl og Borris, hvor vi træner oftest. Det er der, vi er absolut bedst. I forhold til bykamp har vi trænet meget i Brikby og andre steder, hvor der er containerhuse, så det kan vi også godt finde ud af. Men når vi får muligheden for at komme ind i en rigtig bygning som her på sygehuset, så er det virkelig noget, der giver god træning," siger Baune, der er gruppefører i finskyttesektionen ved Slesvigske Fodregiment i Haderslev.

Som altid foregår en øvelse med stor alvor og så realistisk som muligt. At der er krig i Europa tilføjer en ekstra dimension. Baune har selv været med til at træne ukrainske finskytter under træningsmissionen i England, og for ham var det en yderst meningsfuld opgave.

"Drømmen er at undervise mere. Jeg kommer ikke til at skyde russere i Bakhmut, men til gengæld kan de ukrainere, jeg har undervist, rejse hjem og bruge det, jeg har lært dem. Det er nok bedre givet ud, end hvis jeg selv lå dernede."

Krigens gang i Ukraine gør også indtryk på Lucas, der sammen med Baune er en af de fire finskytter, som sniger sig rundt på gangene i det nedlagte sygehus denne nat.

"I Ukraine ser vi tydeligt vigtigheden af at have kontrol over byerne. Der bliver kæmpet meget i både små og store byer. Derfor er det også et klart fokuspunkt for os at træne den slags," siger han.

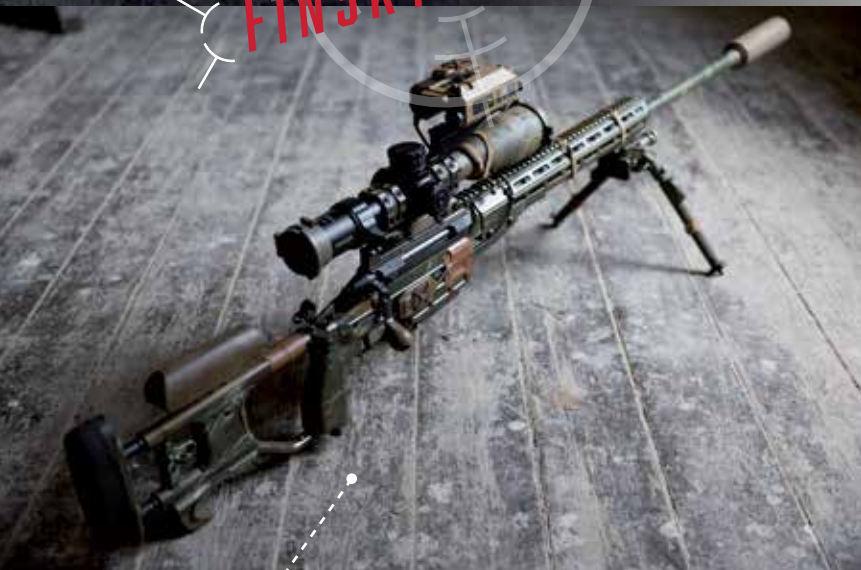
Skyttens sind

Det ubetinget vigtigste for en finskytte er selvfølgelig at kunne ramme det, han sigter på. Når fjendtlige soldater skal nedkæmpes, arbejder finskytten med afstande på 500 til 1.200 meter. Ét skud er ofte nok. Skud mod køretøjer og andet materiel kan placeres præcist på op til 2.000 meters afstand. I bund og grund er det et spørgsmål om træning, teknik og det rigtige grej.

"Jeg kan lære alle at skyde. Men jeg kan ikke lære alle at have den rigtige holdning til jobbet. Det kræver mere i hovedet end i kroppen. Du behøver ikke at være den store atlet. Men du skal kunne kontrollere dine følelser, uanset hvilken situation du står i. Hvis du kan det, så har du et godt fundament. Det første, du skal dræbe, er dit ego. Så kan vi lære dig resten," siger Baune.

FINSKYTTERNE

Sako TRG-42 A1-præcisionsriffel med foldbart skæfte. Riflen er kaliber .338. Der er plads til fem skud i magasinet.

Finskytteuddannelsen er opdelt på følgende måde:

Forudsætninger:

- Du skal i forvejen være en dygtig og erfaren soldat med gode kompetencer i feltkundskab og skydning.
- Du skal minimum have været i stående reaktionsstyrke i en kampunderafdeling i et år og samtidig gerne have været udsendt i INTOPS.

Optagelsesprøve, en uge:

- Du skal igennem en uges optagelsesprøve, hvor du blandt andet testes i skydning, idræt og orientering.

Forkursus, tre uger:

- Funktionsuddannelse, to uger: Her omskoles du til finskyttens forskellige våben, udrustning og øvrigt materiel.
- Skydeperiode, 1 uge: Her afslutter du funktionsuddannelsen og skyder skarpt med finskyttens forskellige våben.

Finskyttekursus, ni uger:

- Modul 1, Skydeuddannelse: Her lærer du at skyde præcist på lange afstande under forskellige forhold.
- Modul 2, Feltkundskab for finskytter: Her lærer du at sløre dig, gemme dig og bevæge dig skjult igennem terrænet.
- Modul 3, Taktik for finskytter: Her lærer du at anvende dine færdigheder i taktiske scenarier og planlægge finskytteoperationer.

Certificering:

- Efter et års virke som finskytte skal du certificeres for at være endeligt færdiguddannet.

→ Tålmodighed og disciplin er noget af det vigtigste for en finskytte. Det er et af de punkter, hvor Hollywood-film ofte rammer rigtigt. Vi ser, hvordan skytten ligger helt stille med sin riffel i flere timer i bagende sol uden at røre sig det mindste. Heller ikke selv om insekter, slanger og skorpioner kravler på skytten, eller kuglerne flyver om ørerne. Selvdisciplin er vigtigt, konstaterer de danske finskytter. Portrættet af skytten som den ensomme ulv er til gengæld helt forkert.

”De værste film er dem, hvor skytten ligger helt alene og selv beslutter, hvilke mål han vil tage ud. Det er meget langt fra virkeligheden. Vi er altid minimum to, typisk fire. Og vi får meldinger om, hvilke mål der skal skydes på,” siger Lucas.

Slagmarkens skjulte øjne

Finskytter vil typisk befinde sig i det samme terræn som resten af bataljonen. Men hvor infanteristerne moser på og nedkæmper alle fjender på deres vej, så er finskytternes funktion mere ydmyg og defensiv. Baune forklarer, at det er alfa og omega, at de ikke bliver erkendt af fjenden.

”Vi har ikke muligheden for at gemme os bag pansring, så vi er ret lette mål, hvis vi bliver erkendt. Vi er en lille enhed, og vi er ofte meget tæt på fjenden, så selvfølgelig er vi nogle af dem, som fjenden rigtig gerne vil af med. Vi kan med relativt få midler bringe store enheder til standsning.”

Men den helt store gevinst for en bataljon med en solid finskytteenhed er deres overblik over kamppladsen og deres mulighed for at indrapportere fjendens stillinger og bevægelser. Lige så ofte som de afgiver skud, kalder de artilleri og anden ildstøtte over fjenden.

Reden

Mens Baune, Lucas og de to andre finskytter fra Haderslev bevæger sig gennem mørket, forbereder de sig mentalt på, hvordan de skal bygge reden, når de ankommer til deres destination: Værelset for enden af gangen med det vindue, der sikrer dem det bedste overblik over byen.

Med sig har de alt det bedste, som Forsvarsmi- nisteriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har kunnet få fingrene i: Blandt andet en af de bedste rifler og den absolut bedste infrarøde kikker på markedet. Derudover har de en pakket rygsæk med nogle af de billigste ting, der kan købes i Jem & Fix.

GODT UDDANNET OG MED ”SERIØST GREJ”

Spotteren bruger denne Hensoldt Spotter 60-kikkert med 60 gange forstørrelse.

De fjerner glasset fra vinduet og erstatter det med en gennemsigtig voksduk, så de med deres termiske kikkert kan se, hvor fjenden gemmer sig på den anden side. Dermed er finskytterne i stand til at skyde gennem vinduet, uden at projektilens bane bliver forstyrret af glasset. De medbringer sort myggenet, som de kan bruge til at dække de hvide vægge bag deres stilling. De har gaffatape, strips og meget andet.

Når det hele er sat op, er de klar til de næste minutter, timer eller dage. Så længe opgaven tager. I nat bliver de fire finskytter dog ikke hængende i reden længe. Hvis de skynder sig at pakke sammen, kan de nå tilbage til start og begynde forfra på en anden af sygehusets mange mørke gange. Måske også en tredje, inden det bliver lyst. Det handler ikke om målet, men rejsen. 🚫

Uden natkikkerten aktiveret er der intet at se på gangen.

24. maj 2006 fik seks infanterister fra Den Kongelige Livgarde overrakt deres uddannelsesbevis efter et seks uger langt kursus på Hærens Kampskole.

De blev de første, der bestod en formel uddannelse som finskytter i en forsøgsordning. Finskytterne indgik i en manøvestøttesektion, der bestod af mandskab med dysekanon, let mortér og let maskingevær. Siden er uddannelsen blevet udbygget og gjort permanent, så finskytterne i dag er integreret i stabskompanierne. Uddannelsen, som den ser ud i dag, er udviklet i tæt samarbejde med blandt andet specialoperationsstyrkerne.

”Jeg er ikke i tvivl om, at de danske finskytter er blandt de bedste i verden,” siger chefsergent Hans Lundgaard, der har været med til at bygge uddannelsen op og selv har været udsendt som finskytte til Afghanistan.

Sideløbende med den uddannelsesmæssige professionalisering har der ifølge Hans Lundgaard været et godt samarbejde med Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI). Hærens finskytter har for eksempel de samme rifler, som Jægerkorpset og Frømandskorpset bruger, samt – ifølge Hans Lundgaard – en af markedets bedste termiske kikkerte. Hærens finskytter mangler med andre ord ikke det, Hans Lundgaard kalder

”seriøst grej”.

”De danske finskytter har noget af det bedste udstyr, der findes. Vi har haft en rigtig god dialog med FMI, og de har virkelig leveret,” roser Hans Lundgaard.

Han er ikke længere en del af finskytteuddannelsen i Hæren, men leder i dag Urban Operations-elementet under 2. Brigade. Men du kan være sikker på at løbe ind i Hans Lundgaard, hvis du får mulighed for at opleve Danish International Sniper Competition (DISC). 🚫

Chefsergent Hans Lundgaard

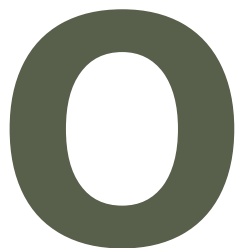
Du kan læse mere og se videoer på facebook-siden Danish Snipers

”Der er nærmest ingen gule sløjfer på bilerne i dag”

Danskerne bakker op om Forsvaret. Men det står sløjt til med kendskabet til os som arbejdsplads. Det er ærgerligt, for det er blandt andre civile, der skal reovere vores etableringer og skaffe materiel. Det konstaterer oberstløjtnant Kenneth Strøm, der har været tovholder på Forsvarets nye omdømmekampagne.

Over halvdelen af danskerne har en lav grad af viden eller endda slet ingen viden om Forsvaret. De ved mere om Falck, politiet og DSB. Dette er en af resultaterne af en stor omdømmeundersøgelse foretaget af analysefirmaet Epinion for Forsvarsministeriets

Personalestyrelse (FPS).

Der hersker desuden mange fordomme og antagelser om Forsvaret, der ses som en konservativ, stiv, bureaukratisk, hierarkisk og udpræget maskulin organisation, hvor man skal være "soldat resten af sit liv", som en af de adspurgte formulerer det i undersøgelsen. Værnepligtige og mænd i uniformer dominerer mange danskeres billede af Forsvarsministeriets område. Billeder af civile stillinger er helt fraværende.

Uvidenhed er en barriere

Uvidenheden og fordommene er en barriere for, at hele Forsvarsministeriets myndighedsområde, som rammeforliget lægger op til, kan vokse betragteligt de kommende 10 år. Det svækker vores evne til at kunne rekruttere bredt – ikke mindst blandt den del af befolkningen, der ikke kender os. Opgaven med at skaffe flere kollegaer ligger blandt andet hos oberstløjtnant Kenneth Strøm, der er chef i Center for koordination og strategi ved FPS.

»Når medarbejdere fortæller, hvorfor det giver mening at være der, hvor det kun er os, der kan løse opgaven, får danskerne generelt en superklar forståelse af, hvorfor vi har et forsvar.«

Kenneth Strøm

oberstløjtnant

Til det formål har FPS i samarbejde med resten af Forsvarsministeriets myndighedsområde lanceret en større kampagne, der mødte befolkningen for første gang i februar. Den består blandt andet af en kampagnevideo, websites,

nyhedsbreve, opslag på sociale medier og en række film med journalist og tv-vært Thomas Skov, der har besøgt otte medarbejdere i blandt andet Beredskabsstyrelsen, Ejendomsstyrelsen og på Holstebro Kaserne.

HONNØR: Er der noget i undersøgelsen af Forsvarets omdømme, der kommer bag på dig?

Kenneth Strøm: "Jeg har tænkt over, at befolkningens opbakning til Forsvaret kan svinge meget. Jeg var selv i Afghanistan og kan huske, at da jeg kom hjem, var det svært at køre på vejene, uden at man så gule sløjfer på bilerne. Der er nærmest ingen gule sløjfer på bilerne i dag. Radaren for, om noget er nærværende for den almindelige dansker, bevæger sig med andre ord meget hurtigt. Til gengæld, når jeg har jobsamtaler med civile, der søger til FPS, har det slået mig, hvor vigtigt det er for dem at ville bidrage til Danmarks sikkerhed. Det er et stærkt formål, vi har, og det skal vi understrege igen og igen."

HONNØR: Hvorfor har det været vigtigt at sætte en kampagne i gang i februar, før vi overhovedet er gået i gang med at genoprette Forsvaret?

Kenneth Strøm: "Jeg håber virkelig, at mine kollegaer ikke ser kampagnen, som om den skal løse alt. Den er ét tandhjul ud af mange; bedre etableringer, nyindkøb, HR med videre, der skal hjælpe Forsvaret til at blive en større og bedre arbejdsplads. Jeg synes, kampagnen er rettidig omhu i forhold til, at rammeforliget sætter rigtig mange penge af til Forsvaret. Det er virkelig mange penge. Jeg har været en del år i Forsvaret, og jeg har aldrig set noget lignende. Vi har en fælles opgave i at fortælle, at det bliver et anderledes forsvar end det, vi har i dag. Det er et langt, sejt træk at påvirke holdninger. Det kender vi også fra den operative verden. Så det er rettidig omhu at begynde på det her lange, seje træk, som det er at informere og inspirere dem, der i dag ikke er bevidst om, hvad det er for en arbejdsplads, Forsvaret er. Selv for os, der har vores daglige gang her, kan det være svært at se alle de muligheder, der er her i butikken. Forestil dig, hvis du står uden for hegnet og kun har billedet af Forsvaret gennem medierne; så ser du primært folk i uniform 'ude i den spidse ende'. Alt det, der foregår *behind the scenes*, er slet ikke på danskernes radar."

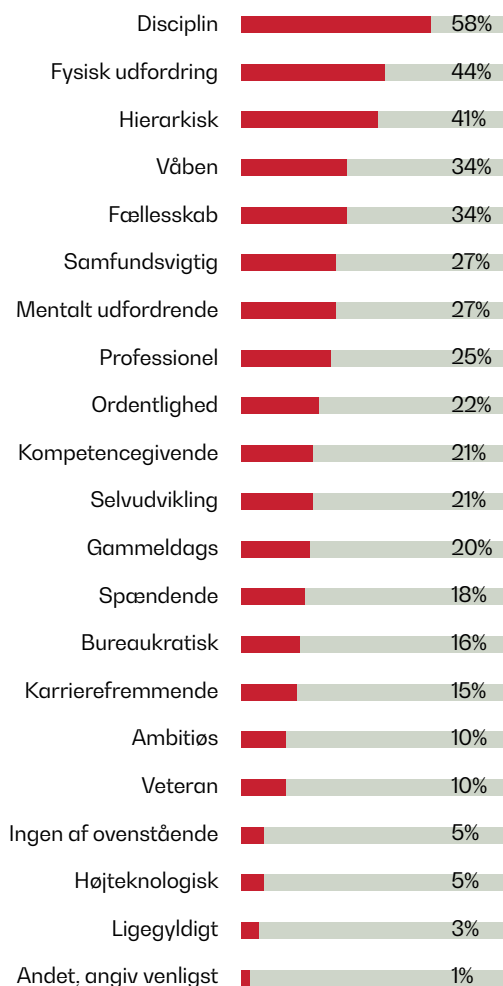
HONNØR: Vi skal jo rekruttere både folk i uniform og civile. Kritiske røster har ment, at i hvert fald den film, man har kunnet se i TV2's reklameblokke, er for civil. Hvad siger du til det?

Kenneth Strøm: "Det er vigtigt at se kampagnen som en helhed – og jeg håber, at mange for eksempel har set de mange korte film, vi har lavet med Thomas Skov. Her kommer han ud til nogle af vores seje kollegaer, som giver et indblik i deres arbejdsliv, opgaver og tanker om deres arbejdsplads. Det er rigtigt, at der i den film, du taler om, ikke er meget militær, men den har også et andet formål: Den skal vise, hvad det egentlig er, vi har til ansvar at passe på. Samlet set skal kampagnen dermed

Ord som befolkningen forbinder med Forsvaret:

Respondenterne er blevet præsenteret for en liste med 20 ord og bedt om at angive, hvilke ord de forbinder med Forsvaret. Flere svar har været tilladt, hvorfor frekvensen overstiger 100 procent. Epinion har kodet ordenes ladning som enten positive, neutrale eller negative.

Kilde: Epinion

Udsagn fra undersøgelsen

"Det med disciplin og kæft, trit og retning hamler ikke op med den frihed, jeg har i dag. Jeg ville skulle opgive den frihed under ansvar, jeg har i dag."

Kvinde, 41 år.

"Jeg har hørt mange tage det som et springbræt. Sådan ville jeg også kigge på det. Måske være der to år og så videre. Det ville være noget med at få noget ledererfaring."

Mand, 29 år.

"Jeg synes jo, sikkerhedspolitik er så spændende, men arbejdsmiljøet bekymrer mig. Er der nogen, der ligner mig?"

Kvinde, 26 år.

"Det er da en større sag, man er en del af; at beskytte den danske stat."

Mand, 33 år.

"Jeg synes, nogle af deres stillinger som analytiker for eksempel er spændende. Jeg blev faktisk opfordret til at søge ind som sprogofficer, fordi jeg kan russisk, men fravalgte det på grund af det fysiske. Jeg er mere analytikeren i baggrunden."

Kvinde, 41 år.

"Forsvaret giver mange muligheder i forhold til uddannelse."

Mand, 42 år.

"Der er ikke nogen af os, der har oplevet anden verdenskrig. Jeg har altid troet, at vi ikke kommer derhen igen, men de sidste par år har vist, at vi bliver nødt til at prioritere det. Det er ikke en luksus. Det er en nødvendighed."

Kvinde, 44 år.

"Jeg er typen, der siger fra, når det passer mig. Det var også derfor, jeg ikke fortsatte derinde. Jeg vil have gensidig respekt."

Mand, 33 år.

Kilde: Potentialeanalyse af rekruttering til Forsvaret. Epinion, Juni 2023

Flere medarbejdere på Forsvarets kanaler

Hvorfor går du på arbejde? Det spørgsmål stiller vi i en serie nye film, hvori soldater i alle afkroge af vores arbejdsplads har fået ordet.

Formålet med serien er ikke at fjerne fokus fra de udfordringer, vi alle sammen oplever hver dag. De udfordringer og mangler er reelle, og dem bliver der løbende arbejdet med. Formålet med denne serie er at vise, at Forsvaret på trods af blandt andet skimmelsvamp, slidt materiel og ikke mindst mangel på kollegaer er en arbejdsplads, der er fyldt med stolte medarbejdere, der er glade for at gå på arbejde.

✕ **Mød blandt andre militærlægen Katharina på Forsvarets kanaler.**
Foto: Peter Dalby.

Nogle går på arbejde, fordi de oplever at være en del af noget, der er større end dem selv. Nogle gør det, fordi de føler et kald til at passe på samfundet. Andre gør det, fordi de er en del af et fællesskab, man ikke kan finde andre steder. Andre igen gør det, fordi Forsvaret er det eneste sted, hvor de kan arbejde med grej, våben og store maskiner.

Vi håber, at serien kan være med til at minde os alle om, at indtil der kommer mere udstyr, indtil bygningsmassen bliver bragt i bedre stand, og indtil der kommer nok delebiler, så er vi stadig en del af noget, der er værd at kæmpe for. Filmene vil ligge på Forsvarets kanaler blandt andet på Instagram og YouTube. Der bliver ikke brugt ekstra penge på serien. Indslagene bliver lavet af Forsvarskommandoens journalister, når de alligevel er ude på opgave. 🛠️

både vise noget af formålet med Forsvaret som helhed og give et lille kig ind i vores virkelighed. Vi skal være flere i uniform, men der skal også flere civile til for eksempel at købe det nye materiel. Det er fuldstændig ligesom i de operative enheder, hvor logistikken sørger for, at der er drivmidler og mad og drikke, for at de spidse ender kan virke.”

HONNØR: Da Danmark var i krig i Afghanistan, var der mange billeder af uniform, sløring og hjelm i biograf-

reklamerne for Forsvaret. Har I trukket på erfaringer fra tidligere rekrutteringskampagner?

Kenneth Strøm: ”Vi har aldrig før lavet en kampagne som den her. En samlet topledelse fra blandt andet departementet, Forsvarskommandoen, FPS, Beredskabsstyrelsen og Hjemmeværnet har i fællesskab besluttet, at nu laver vi én samlet kampagne for hele ministerområdet. Det synes jeg faktisk er ret stærkt. Men det er jo ikke gjort med det. Man kan se denne kampagne som en overligger, for vi kommer stadig til at lave kampagner. For officersuddannelsen, hvor vi viser de svære dilemmaer, man står i som leder i en taktisk situation. Og for værnepligten, hvor jeg synes, vi kunne blive endnu stærkere til at fortælle om, hvad vi giver de unge mennesker med i værnepligten, nemlig noget, man ikke kan få på et universitet eller på handelshøjskolen eller tømreruddannelsen: En række personlige kvalifikationer og at lære at være en del af et team. Der kommer også en kampagne, når vi skal bruge tolke til ukrainske soldater. Man skal ikke se denne kampagne som ’kampagnen’ for Forsvaret.”

HONNØR: Hvad er forventningerne til kampagnen?

Kenneth Strøm: ”Som officer er jeg vant til at skulle måle effekt, og det kan vi også her. På kort sigt kan vi for eksempel måle, hvor mange der klikker sig ind på vores hjemmesider, hvor mange der tilmelder sig vores nyhedsbreve, og hvad folk synes om filmene med Thomas Skov. Bare for at tage et par eksempler. På længere sigt skulle vi gerne kunne se et ændret kendskab i den danske befolkning til Forsvaret og dermed også en mere nuanceret opfattelse af Forsvaret. Men igen; kampagnen er ét tandhjul af mange. De bedste ambassadører for os er, når vores soldater træder frem og fortæller deres historie fra Letland, redningshelikopteren, Det Røde Hav, eller hvor det nu måtte være. Når medarbejdere fortæller, hvorfor det giver mening at være der, hvor det kun er os, der kan løse opgaven, får danskerne generelt en superklar forståelse af, hvorfor vi har et forsvar.

Den slags fortællinger hverken kan eller skal denne her kampagne konkurrere med. Men sammen med kampagnen kan vi tegne et stærkt billede af, hvorfor man skal søge job hos os. Jeg lagde mærke til, at forsvarschefen har opfordret til at give dem, der har medvirket i vores kampagne, et klap på skulderen. Jeg kan ikke være mere enig. Vi kan kun løse det her sammen. Jo flere der vil fortælle, hvor spændende en hverdag man har, og hvorfor man vælger at være her, desto stærkere står vi i forhold til at få flere kollegaer om bord. Det er rekrutteringsdelen. Fastholdelsesdelen eller det, jeg helst vil kalde tilknytning, tror jeg i høj grad er baseret på, at vi skal have nyt og mere materiel og nogle kaserne, flådestationer og flyvestationer i en forfatning, der også gør, at Forsvaret er en attraktiv arbejdsplads. Det bliver en fortælling, som jeg håber, at vi, der er ansat, deler; at nu sker der noget. Når det budskab spreder sig, er der nogle, som vælger at tage et år eller to længere hos os, og nogle på den anden side af hegnet, som synes, at Forsvaret lyder som et spændende sted at arbejde. Det går hånd i hånd.” 🛠️

Mere end sløringscreme, krudt og kugler

Forsvaret lancerede i februar en kampagne, som skal vise, at Forsvaret er en helt grundlæggende forudsætning for danskernes frihed og sikkerhed, og at der i hele Forsvarsministeriets område er brug for mange forskellige fagligheder.

U

de på heden, to kilometer ude i terrænet, står kameraholdet klar. En støvsky dukker op i horisonten, og snart viser også en Leopard 2A7 sig i øvelsesterrænet ved Holstebro. I kampvognen sidder journalist og tv-vært Thomas Skov sammen med tre kampvognsfolk. Den ene af dem, Anders, der er overkonstabel af 1. grad i 2.

Kampvognseskadron ved Jydske Dragonregiment i Holstebro, skal senere interviewes til en film.

Thomas Skov er ansigtet på den ene del af den samlede brandingkampagne Ansigt til Ansigt. Her møder Thomas Skov otte forskellige ansatte i det danske forsvar; både civile og militære.

”Jeg, ligesom mange andre, havde den forestilling, at det danske forsvar kun handlede om krudt og kugler, og at det primært er unge mænd, der ønsker at gå i krig, der arbejder her. Men at opdage, at det danske forsvar faktisk er for alle, har virkelig overrasket mig,” fortæller Thomas Skov.

Hans forestilling om Forsvaret er langt hen ad vejen retvisende nok, men de funktioner, der støtter op om yngre mænd og kvinder, der er villige til at gå i krig for Danmark, er fraværende i de fleste danskeres billede af Forsvaret. Kampagnen har til formål at nuancere denne forestilling. Ambitionen er at få flere til at kigge i retning af hele Forsvarsministeriets område, når de søger job eller vælger uddannelse.

Opgør med fordomme

Thomas Skov har fået en stor grad af frihed, og der har været tillid til, at han med sine erfaringer og sin uddannelse som journalist har kunnet formidle det danske forsvar som arbejdsplads. Han har selv haft en stor indflydelse på manuskript og udførelse, men spørgsmålene, han stiller i filmene, er udfærdiget af Forsvarsministeriets Personalestyrelse (FPS) på baggrund af de forestillinger eller fordomme, som danskerne har i forhold til at arbejde i Forsvaret. Dem er der mange af. En undersøgelse foretaget af analysefirmaet Epinion viser, at selv om der i den danske befolkning generelt er bred opbakning til Forsvaret som institution, har mange svært ved at se sig selv arbejde her.

Under optagelserne møder Thomas Skov en hestemanager, en civilingeniør, en helikopterlæge, en værnepligtig i Beredskabsstyrelsen, en minedykker, en kampvognskører, en embedsmand og en militær arbejdsfysiolog.

”Det, jeg står tilbage med, er en oplevelse af, at det er en enormt tjekket organisation. Der har været styr på alt, fra start til slut. En stor grad af professionalisme har gennemsyret det her arbejde,” fortæller Thomas Skov.

Selv har han ikke været en aktiv del af det danske forsvar, da han ved session blev erklæret uegnet grundet dårlig ryg, hvilket han stadig ærgrer sig over den dag i dag.

Linda McBeth, der er brand manager ved FPS, er ikke i tvivl om, at Thomas Skov har været det rigtige valg til kampagnen:

”Thomas Skov har virkelig lænet sig ind i den her opgave, og vi har lært ham at kende som en, der har en oprigtig interesse for det danske forsvar,” fortæller hun.

Kampagnen henvender sig til den brede danske befolkning på mellem 18 og 55 år, og filmene fra Ansigt til Ansigt har primært kørt på Thomas Skovs instagramprofil, hvor han har over 150.000 følgere. Ud over på Instagram har kampagnens film kunnet ses på Facebook og LinkedIn.

”Vi vil give danskerne et større kendskab til det danske forsvar og gerne med en lidt anderledes vinkel. En side, de ikke kender i forvejen,” siger Linda McBeth.

Derfor er det lige dele militært ansatte og civil ansatte, der fortæller om deres karrierevej i det danske forsvar.

Det lange, seje træk

Formålet med de otte film er at vise, at der skal besættes mange forskellige stillinger, for at organisationen kan løbe rundt, og at alle ansatte er med til at passe på Danmark.

”Denne kampagne er kun første skridt i en meget langsigtet indsats. Vi ved, at man ikke flytter hverken en holdning eller et mindset i løbet af kort tid. Det er et langt, sejt træk,” siger Linda McBeth.

Linda McBeth understreger, at kampagnen er en del af rigtig mange initiativer og indsatser, og at det er en kampagne på tværs af det ministerielle område. Derfor interviewer Thomas Skov personer fra Beredskabsstyrelsen, Ejendomsstyrelsen, Forsvarets Sanitetskommando, Hæren og Søværnet. Kampagnen skal på længere sigt være med til at rekruttere flere medarbejdere – både med og uden uniform.

”Det er fedt, at vi får fortalt nogle af alle de gode, spændende

»**Mit mål med at være en del af det her er at give et dybere billede af, hvad det også betyder at være soldat. At det ikke er enten Morten Korch-film eller Armadillo.**«

Anders

overkonstabel af 1. grad

og positive historier, der findes i hele Forsvarsministeriets område. Vi arbejder alle med det fælles mål at passe på Danmark,” understreger Linda McBeth og fortsætter:

”Det, der er meningen, er, at vi i samarbejde med Thomas Skov og vores dygtige kollegaer inviterer danskerne indenfor.” Et andet formål med kampagnen er ifølge Linda McBeth, at

Kampvognskøreren Anders må rette sin gæst, der mener, at en Leopard 2A7 bør omtales som "en tank".

medarbejdere i hele ministerområdet vil være fælles om at mærke, at man arbejder for det samme; hvad enten man er i den skarpe ende eller arbejder i en støttende styrelse.

De sidste optagelser iført uniform

Thomas Skov er trukket i en kørerdragt som mange af de andre kampvognsfolk, og han falder mere i et med resten af gruppen. Interviewet med dagens hovedperson, Anders, der er overkonstabel af 1. grad i 2. Kampvognseskadron ved Jydske Dragonregiment i Holstebro, bliver foretaget inde i garagen oven på en kampvogn.

Kampvognsføreren Anders fortæller om sit job og sit forhold til at være en del af Forsvaret. Arbejdet med kampvognene omkring kameraholdet fortsætter som normalt, og lyden af værktøj mod panser tilføjer interviewet en vis autenticitet.

"Mit mål med at være en del af det her er at give et dybere billede af, hvad det også betyder at være soldat. At det ikke er enten Morten Korch-film eller Armadillo. Det er vigtigt for mig at fortælle, at jobbet som soldat, især i kamptropperne, heldigvis til daglig er mest Morten Korch. Men når alvoren rammer, er det nok mere Armadillo," sammenligner Anders efter et veloverstået interview.

Han har meldt sig frivilligt til at deltage i interviewet, og det har han ikke fortrudt.

"Det er altid sjovt at forklare mit job til uindviede og fortælle dem om noget, man synes er virkelig interessant og virkelig fedt," fortæller Anders.

Mødet med den store mission

For en uindviet som Thomas Skov er det, der har imponeret ham, en fornemmelse af, at alle, der er en del af det danske forsvar, hver dag arbejder med et formål.

"Jeg står tilbage med en klar følelse af, at dem, jeg har mødt, er her for den store mission. Det er ikke alle i landet, der hver dag møder op på arbejde og ved, at de tjener et fælles formål; hvad enten man arbejder med kampvogne i Holstebro eller sidder inde i ministeret. Den store mission er indprentet i alle," konstaterer Thomas Skov.

Tilbage i Holstebro er kampvognen fra støvskyen kommet tilbage gennem lyngen, og Thomas tager hjelm og høreværn af: "Hold da kæft, det er fedt. Det er helt fantastisk, sådan en skal jeg have." 🧨

Som en del af den nye omdømmekampagne er der produceret otte videoer

Her kan du møde disse kollegaer:

- 1 SAR-overlægen Poul
- 2 Civilingeniøren Karin fra Ejendomsstyrelsen
- 3 Jesper fra Cyber and Information Security Division
- 4 Militærarbejdsfysiolog Henriette, Center for Militær Fysisk Træning
- 5 Lene, der er hestemanager og uddannet dyrepasser
- 6 Værnepligtig ved Beredskabsstyrelsen Kristoffer
- 7 Minedykkeren Snorre
- 8 Kampvognskøreren Anders fra Jydske Dragonregiment

Scan QR-koden og se videoerne i fuld længde på kampagnesiden

Sergentduo løfter Søværnets Reserve

Seniorsergenten Lene og sergenten Allan blev for to år siden ansat til at være *single point of contact* for Søværnets reservister. I 2023 leverede Søværnets Reserve 2.797 aktive tjenestedage. Det er en stigning på 27 procent.

► ”Mangler der en sikkerhedsgodkendelse, sørger vi for en fornyelse, og mangler der et Q, sørger vi for at booke plads på det rette kursus.”

Sådan siger seniorsergenten Lene, der sammen med sergenten Allan udgør den duo, som Søværnet har ansat i Søværnets Center for Administration til at løfte Søværnets Reserve. Formålet er fortsat tilknytning af reservisterne i deres designeringsfunktion.

Ud over at hjælpe med at sikkerhedsgodkendelser, specifikke kvalifikationer og certificering er up to date, sørger de to for at række ud til nuværende reservister for at høre, om de er interesseret i at fortsætte og fortsat vil kontaktes. Det er der mange, der vil, viser det sig, når man spørger.

På den måde opkvalificerer Lene og Allan den samlede reserve, så de enkelte reservister i højere grad kan træde til med kort varsel. Samtidig udgør de to et centralt kontaktpunkt – også kaldet *single point of contact* – for både reservister og de chefer i Søværnet, som har brug for dem. Ikke mindst klarer Lene og Allan mange af de administrative opgaver, der er forbundet med at anvende reserven. Administration har vist sig at være en stor byrde for både chefer og reservister og dermed en alvorlig barriere for at sikre tilknytning af nødvendigt personel.

Flere tjenestedage

Lene og Allans indsats har betydet, at Søværnet bruger flere reservister. Således har Søværnets Reserve i de seneste år leveret flere tjenestedage til Søværnet end tidligere. I 2023 leverede Søværnets Reserve 2.797 aktive tjenestedage. Det er en stigning på 27 procent i forhold til antal leverede tjenestedage i 2022. Den gode udvikling ventes at fortsætte i 2024.

”Vi forventer, at antallet af tjenestedage fortsat vil stige. Det sker ved, at der bliver flere reservister, men også at de hver især bliver mere aktive,” siger Allan.

Han henviser til, at fra 2022 til 2023 steg antallet af aktive reservister med 17 procent, mens antal leverede tjenestedage altså

steg med hele 27 procent. Med andre ord: Ikke bare er der flere reservister, som leverer aktiv tjeneste – hver enkelt reservist leverer også flere tjenestedage. Da der var færrest reservister i Søværnet, var der færre end 60. Nu er der næsten 400.

Indsatsen er til stor hjælp for Søværnet. Ud over at træne deres såkaldte designeringsfunktioner er reservisterne med til at lukke huller i vagtplanerne, som lider under mandskabsmangel.

Single point of contact

Ansættelsen af Lene og Allan i de to nye stillinger som en slags ’banjermestre’ for Søværnets Reserve for to år siden skete i erkendelse af, at de mange gode kræfter i reserven kunne udnyttes bedre. Tidligere stod eskadrer, skoler og stabe selv for at ansætte reservisterne og varte hele reserven. Men med ansættelsen af de to ’banjermestre’ har man oprettet en central administrationsenhed, som står for at være bindeled mellem reservisterne og rekvirenterne. Det sikrer kontinuitet og vidensopbygning.

Et andet centralt element i succesen er beslutningen om at oprette et *single point of contact*-system, som betyder, at både reservister og rekvirenter, altså de myndigheder og chefer i Søværnet, som mangler en person til at varetage en opgave eller funktion, har ét og kun ét sted at henvende sig.

”Når for eksempel en eskadre mangler en kok, en fagtekniker eller en anden person med en bestemt faglig kvalifikation på et af skibene, så kan de henvende sig til os, og så finder vi en reservist, som dels matcher de faglige krav, dels har tid og lyst i den pågældende periode. Vi kender reservisterne godt og har så god føling med dem og kontakt til dem, at vi som regel hurtigt kan finde en eller flere matchende personer,” fortæller Lene.

Løfter administrative byrder

Hun fortæller, at et tredje ben, som succesen er bygget på, er deres løsning af administrative byrder.

”Når for eksempel en eskadre mangler en kok, en fagtekniker eller en anden person med en bestemt faglig kvalifikation på et af skibene, så kan de henvende sig til os, og så finder vi en reservist, som dels matcher de faglige krav, dels har tid og lyst i den pågældende periode. Vi kender reservisterne godt og har så god føling med dem og kontakt til dem, at vi som regel hurtigt kan finde en eller flere matchende personer,” fortæller Lene og Allan.

Foto: Henning Jespersen-Skree

FPS rækker ud til personel på CU og TUL

Forsvarsministeriets Personalestyrelse (FPS) har i løbet af efteråret og foråret eksperimenteret med aktivt at række ud til personel på Civil Uddannelse (CU) og Tjenestefri uden Løn (TUL). Senest fik 370 medarbejdere på TUL en invitation i e-boks med henblik på at deltage i en virtuel karrieredag på Zoom 29. februar. Det to timer lange arrangement bestod af en række præsentationer fra blandt andet de tre værn, der fortalte om de muligheder, der er, hvis man ønsker at vende tilbage til Forsvaret.

Blandt tilbagemeldingerne var følgende udsagn:

- *Det ville være en god idé inden mødet at sende en besked om, hvem der deltager, og oplysninger om kontaktoplysninger (mail, navn osv.).*
- *Antallet af indlæg var rigtig fint! Også fordi alle respekterede tidsrammen for hvert oplæg! Intet blev for langt.*
- *Jeg bruger ikke Zoom til daglig og var derfor ikke helt klar over, hvordan man kom derhen.*

De virtuelle karrieredage skal nu evalueres med henblik på at vurdere, om de skal videreføres og eventuelt udvides.

Tidligere stod reservisten og den myndighed, som rekvirerede reservisten, selv for det meste af de administrative byrder forbundet med at få reservisten ind i systemet igen. Myndigheden skulle også selv efterfølgende afregne og foretage rejseafregning med videre. Det kunne i visse tilfælde godt reducere lysten hos begge parter til at bruge reserven. Nu tager de to banjermestre sig af de administrative byrder og sørger eksempelvis for, at reservisterne får alle de ydelser og afregninger, som de er berettiget til.

”Tidligere var der blandt nogle reservister en opfattelse af, at man ikke altid kunne regne med at få alle de ydelser, som man var berettiget til. Nu tjekker vi aktivt, at de får alt det, som de skal have,” fortæller Lene.

Hun suppleres af næstkommanderende i Søværnets Reserve, orlogskaptajn Kenneth Jeppesen.

”Med den model, vi har i Søværnets Reserve, har vi fået en fantastisk løsning. Reserven administreres af fastansatte – men ledes af en struktur af ’reservechefer’ med chefen for Søværnets Reserve i spidsen,” siger Kenneth Jeppesen og tilføjer: ”Jeg er ikke i tvivl om, at den struktur, vi har i Søværnets Reserve, er medvirkende til den succes, vi har opnået på kort tid.”

Udviklingsmuligheder

Både Lene og Allan mener, at deres resultater viser tilknytningsmuligheder for ikke bare Søværnet, men hele Forsvaret.

”I takt med Søværnets og Forsvarets fortsat øgede behov for personale vil det være hensigtsmæssigt, hvis man altid sørger for at tilbyde afgående personel en reservekontrakt, så man kan holde dem tilknyttet. Det vil være en god måde at give Søværnet og Forsvaret i det hele taget en pulje af medarbejdere at trække på fremover,” siger Lene.

Orlogskaptajn Kenneth Jeppesen er enig i, at der i reserven findes en uudnyttet ressource. Han har på baggrund af Lene og Allans indsats noteret sig, hvor vigtigt det er at holde linjen til reservisterne varm.

”Tidligere kunne det godt være sådan, at medmindre reservisten selv var meget opsøgende, så skete der ikke mere, efter at han eller hun havde fået sin rådighedskontrakt og havde forladt aktiv tjeneste. Det var, som om når reservisten var ude af øje, var vedkommende også ude af sind. Nu har vi med vores tiltag ét fælles sted, hvor både rekvirent og reservist kan henvende sig, ligesom vi aktivt sørger for at kontakte reservisterne regelmæssigt,” siger han.

Orlogskaptajnen peger på, at løsningen med Lene og Allan faktisk løser to problemer:

”Ikke bare forbedrer vi den aktuelle akutte personalemangel på skibene og andre steder i Søværnet – vi sørger også for, at reservisten selv, og dermed hele reserven, er i en bedre træningstilstand. De får simpelthen hyppigere og mere træning, end de ellers ville have fået. Dermed bliver de endnu bedre til at løse den funktion, de er designet til.” 🛠️

Foto: Stine Holbech

Værnepligtige møder nu hele Forsvaret

Værnepligten åbner døre for nye muligheder. Det viste Forsvaret ved et arrangement for forårets værnepligtige. Forsvarets Personalestyrelse står som noget for nyt et dagsarrangement for værnepligtige, hvor de i Skive, Fredericia eller Slagelse møder mange af de karriereveje, der er i det danske forsvar. Hvervearrangementet er en unik mulighed for de værnepligtige. Det samler over 1.000 værnepligtige ved en kaserne, der ligger tæt på deres tjenestested. På dagen kan de møde repræsentanter fra afdelinger i alle tre værn samt fra andre organisationer under Forsvarsministeriets myndighedsområde, såsom Beredskabsstyrelsen og Hjemmeværnet.

Livedemonstrationer og indsigt

Efter velkomst får de værnepligtige mulighed for at gå rundt på kasernen og snakke ved forskellige stande, hvor repræsentanterne viser udstyr frem. Dagen byder på livedemonstrationer og giver soldater fra de forskellige værn og organisationer mulighed for at vise grej frem og give indsigt i lige præcis deres arbejde.

Formålet med disse arrangementer er ikke kun at give de værnepligtige en indsigt i Forsvaret under deres værnepligt, men også at åbne døre for fremtidige muligheder. For eksempel kan en værnepligtig i Flyvevåbnet også fortsætte sin karriere i Hæren.

FORSVARETS POLITINÆSE

Observatøren ASK har fløjet i Eskadrille 724 siden 2003. Opgaven er blandt andet at støtte Politiet i forbindelse med eftersøgning af forsvundne personer og at samarbejde med Politiets Aktionsstyrke, Frømandskorpset og Jægerkorpset om for eksempel antiterroropgaver. ASK er glad for sit arbejde. Selv når opgaven desværre ikke får det håbede udfald.

TEKST: MARTIN FINNEDAL · FOTO: ESKADRILLE 724

SE EXPLAINER:

Hvad laver Forsvaret i Danmark?

ASK er inkarneret hærmand. Selv om han har siddet i en Fennec-helikopter i over 25 år, er det stadig det på jorden, der optager ham.

Seniorsergenten ASK bruger i dag alt, hvad han har lært i sin karriere i Forsvaret, i sit daglige arbejde som observatør i Eskadrille 724. Opgaven er blandt andet at støtte Politiet i forbindelse med eftersøgning af forsvundne personer og at samarbejde med Politiets Aktionsstyrke, Frømandskorpset og Jægerkorpset om for eksempel antiterroropgaver.

”Vi har mange samarbejdspartnere, og det lærer vi meget af. Noget af det, man lærer som observatør, er at have næse for alt, hvad der afviger fra normalen. Politinæse kan man kalde det. Mange af de observatører, der før start i eskadrillen har været udsendt i opgaver på landjorden, har heldigvis typisk allerede en god forståelse for, hvad afvigelse i normalbilledet er og kan betyde,” siger ASK.

Fra skytte til observatør

ASK er en af de mest rutinerede observatører i Eskadrille 724. Han var med, allerede dengang Hærens Flyvetjeneste i 2003 blev til 724, der sammen med 722 og 723 står for al Forsvarets

helikopterflyvning. Dengang som nu rådede 724 over 12 Fennec-helikoptere. Frem til 2005 rådede eskadrillen desuden over 10 styk H-500-helikoptere, bedre kendt som Cayuse. I forbindelse med afskaffelsen af Hærens Flyvetjeneste hørte Fennec op med at være panserværnshelikopter, og bevæbningen i form af TOW-missiler blev udfaset. ASKs funktion som skytte ændrede sig dermed til at være observatør.

I dag består besætningen af en pilot og en observatør samt en tekniker, der flyver med, når det er relevant.

”Det er godt at have et ekstra sæt øjne med, når vi afsøger et område, typisk åer og søer i lav højde i dagslys. Teknikeren sidder i den åbne dør og ser direkte ned på jorden, mens vi andre kigger mere frem,” fortæller ASK.

Opgaverne består i høj grad af eftersøgningsopgaver. 724 deltager i mange eftersøgninger af demente eller selvmordstruede. Her er kunsten at tænke ud af boksen.

”Vi, der har været her et stykke tid, prøver at spille nogle ting ind, som vi har lært af Politiet. For eksempel handler det meget om at stille de rigtige spørgsmål – til for eksempel en indsatsleder eller en anden samarbejdspartner. Vi skal have så mange oplysninger som muligt for at kunne løse opgaven bedst muligt.

AS-550 FENNEC

Anskaffet til Hærens Flyvetjeneste i 1990 som panserværnshelikopter.

Fennec-helikopteren bruges i dag primært til observationshelikopter og til lettere transportopgaver.

Fennec-helikopteren har været indsat i Makedonien, Irak og Afghanistan og støtter ligeledes Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning (Frontex) operationer for at beskytte EU's ydre grænser.

Fennec har en tophastighed på 287 km/t. og en cruisehastighed omkring 200 km/t. og er særdeles manøvreduktig. Den er derfor også velegnet til flyvning i lav højde, hvilket gør, at den kan nærme sig mål uset.

Sådan bliver du OBSERVATØR VED ESKADRILLE 724

Observatøren fungerer som navigatør og systemoperatør, og som oftest har observatøren den taktiske kommunikation med enhederne på jorden.

I samarbejde med piloten eller andre besætningsmedlemmer skal observatøren bidrage til planlægning samt udførelse af missioner. Stillingen kræver stor taktisk indsigt i relevante typer operationer, herunder specialoperationer.

Observatøren skal kunne lette og lande helikopteren som backup for piloten.

For at komme i betragtning skal du være sergent eller alternativt korporal, overkonstabel eller specialist og vurderet egnet til højere funktionsniveau.

Det tager mindst fire år at blive observatør i Eskadrille 724 og i sidste ende kunne være med til at løse alle Fennec-opgaverne.

Hvis du vil vide mere, kan du skrive til myndighedsbefalingsmand ASK på ask@mil.dk.

Det er også godt at huske, at den forsvundne person, som formodes at have en rød jakke på, jo kan tage den af. Så vi skal kigge efter andet end røde jakker,” pointerer ASK.

Meningsfyldt arbejde

ASK er glad for sit arbejde. Også når opgaven ikke får det håbede udfald.

”Man har haft en rigtig god dag, når man har været med til at gøre en forskel. Det er superfedt, hvis man finder en, der er i live. Nogle gange finder vi desværre også nogle, der er døde, og det er trist. Omvendt giver det en vished for deres familie. Og vores indsats betyder også, at man kan afblæse en eftersøgning med mange involverede,” siger ASK og fortsætter:

”Det, der giver mening for mig i mit job, er, at vi støtter op om samfundet – helt konkret om nogle mennesker, der er i svære situationer. Det er ikke anderledes, end når vi har været på INTOPS med Fennec for at støtte soldater på jorden. Vi giver dem en bedre chance for, at de kan gøre deres arbejde. Det er fedt.”

Eskadrille 724 består i dag af omkring 40 personer, hvoraf de fleste er endog meget erfarne og kan løse alle tænkelige opgaver. Eskadrillen har dog jævnligt jobopslag ude, og i rollen som myndighedsbefalingsmand og i øvrigt primær kontakt til det danske politi har ASK godt styr på, hvad eskadrillen kræver af nye medarbejdere. Der er mange prøver, man skal bestå.

”Det tager omkring fire år at få alle sine Q'er. Nogle gange mere. Det, vi prøver at rekruttere efter, er folk, der ikke går i stå og altid har et ønske om at udvikle sig. Der kommer hele tiden nye redskaber, vi kan bruge, og der er ofte meget læring i andre lande, vi kan suge til os. Vi har en rigtig god grundpakke, men vi skruer hele tiden på den,” fortæller ASK.

Skarpere og skarpere over tid

Hans politinæse og sans for at opdage det unormale bliver altid skarpere. Et eksempel kunne være en bil, der kører rundt og rundt i et villakvarter og standser for så at starte igen med det samme. Det kan være noget skummelt, men det kan også bare være en pakkepost. For så hurtigt som muligt at kunne skelne mellem det ene eller det andet bunder træningsscenarier i opgaver, Eskadrille 724 tidligere har løst.

”Selvfølgelig bliver du skarpere og skarpere over tid. Vi går meget op i, når der er ny læring, at forsøge at overdrage så godt som muligt. Der kan være noget viden, andre kan bruge i en anden situation. Dog selvfølgelig kun, hvis det er muligt i forhold til klassificering,” understreger ASK.

I hans arbejde er han hele tiden i gang med at uddanne andre. Det gælder både efteruddannelse for de rutinerede, uddannelse af de nye og også instruktion af for eksempel politibetjente. Der er meget at lære. I en Fennec er der sjældent nogen, der bare er passager.

”Vi arbejder hen imod, at alle politikredse har politifolk, der har fløjet med os før. Kan vi flyve og træne med dem på forhånd, så gør vi gerne det, så vi kan spare tid og energi i en skarp situation. Vi bruger meget af vores træning på at lære

×

Eskadrille 724 træner med blandt andre Politiets Aktionsstyrke og Forsvarets specialoperationsfolk - nogle gange samtidig. Foto: Christian Sundsdal

vores kunder om flyveren – det gælder også for eksempel at lære at stå på jorden og modtage vores instruktioner. Det er vigtigt, at vi taler det samme sprog. Det behøver ikke kun være vores sprog. Jeg lærer hele tiden noget af politiaktioner eller af vores specialoperationsfolk,” fortæller ASK.

Rutine findes ikke

Eskadrillens myndighedsbefalingsmand er som en svamp, der bliver ved med at suge til sig. Kommer der folk ind i 724, der har et særligt talent – for eksempel på skydebanen – gør ASK meget ud af, at de skal kunne lære både ham og alle andre i eskadrillen noget nyt. Rutine findes ikke i hans job. Eller rettere: Også rutine er en god ting, for det betyder, at man kan sine ting. ASK finder derfor altid mening i selv de mest rutineprægede opgaver.

”Du kan ligge derude time efter time uden at opdage noget, og det kan faktisk godt blive lidt kedeligt, men du har hele tiden i baghovedet, at fordi folk ser dig kredse over deres huse, kan de tage det som en opfordring til at undersøge deres skure og udhuse og på den måde måske finde den eftersøgte. Hvis man sidder og keder sig lidt i cockpittet, gør vi meget ud af at minde hinanden om, at vi gør en forskel. Det er ikke for sjov, vi sidder det.” ☸

24/7-beredskab, som er til rådighed for Politiet, Forsvaret og andre offentlige instanser.

Typiske opgaver er eftersøgning og overvågning samt transport af materiel eller personer med henblik på at spare kritisk tid.

Beredskabet består normalt af pilot, observatør og tekniker samt en Fennec-helikopter udstyret med kamera til brug i dagslys og mørke.

De nye trusler mod Danmark er sektoroverskridende og grænseoverskridende. Det kommer til at forme de opgaveløsninger, vi ser i fremtiden. Det gælder både i forhold til operativt samarbejde og efterretningssamarbejde. Det forudser Maya Mynster Christensen, der er lektor ved Institut for Militære Operationer ved Forsvarsakademiet.

Nye trusler

kræver
mere
samarbejde

Samarbejdet mellem Forsvaret og Politiet er blevet formaliseret og professionaliseret de seneste år. Til gengæld er fokus på samtræning og betydningen af uformelle relationer og en fælles kultur blevet mindre. Det påpeger lektor ved Institut for Militære Operationer, FAK, Maya Mynster Christensen. Hun er bidragyder til bogen Hjemmefronten – Forsvarets nationale opgaver frem mod 2035.

Da Anders Behring Breivik i 2011 angreb først Oslo og siden Utøya, var der problemer med at få helikoptere i luften. Det samme gjaldt i forbindelse med terrorangrebet på Krudttønden i København i 2015. Angrebene mod henholdsvis Norge og Danmark afslørede vigtigheden af hurtigt og

»Beredskab er en samlet opgave, men budgetterne ligger i siloer; hvem skal så betale? Det vil klart give nogle udfordringer.«

Maya Mynster Christensen

effektivt samarbejde mellem Politiet og Forsvaret. I forbindelse med forsvarsforliget 2018-2023 blev et permanent helikopterberedskab i København derfor etableret. Men spørgsmålet er, om der i dag skal endnu mere til. Truslerne mod Danmark er som bekendt ikke blevet mindre.

”Man er nødt til hele tiden at kigge ind i, om ressourcerne er dimensioneret i forhold til trusselsbilledet. En ting er, at man kan sætte et flueben ved, hvad man har gjort: Ja, vi har nu et permanent helikopterberedskab. Men er det tilstrækkeligt i forhold til det trusselsbillede, vi ser nu? Det har ændret sig meget, siden man udarbejdede det forsvarsforlig; især i forhold til hjemmefronten og vores hjemlige sikkerhed. Hybridtrusler er intensiveret, og trusselsbilledet er skærpet og mere komplekst,” påpeger antropolog og lektor ved Institut for Militære Operationer ved Forsvarsakademiet Maya Mynster Christensen og tilføjer:

”De nye trusler er sektoroverskridende og grænseoverskridende. Det kommer til at forme de opgaveløsninger, vi ser i fremtiden. Det gælder både i forhold til operativt samarbejde og efterretningssamarbejde.”

Maya Mynster Christensen har forsket i Forsvarets nye rolle i nationale sikkerhedsindsatser og støtte til Politiet i kølvandet på terrorhændelserne (Krudttønden og Københavns Synagoge) i København i 2015. Dele af hendes

forskning er blevet til et kapitel i den kommende bog Hjemmefronten – Forsvarets nationale opgaver frem mod 2035. Hendes kapitel har fået overskriften ”Slørede grænseflader” – inspireret af Forsvarets Efterretningstjenestes (FE) beskrivelse af den sikkerhedspolitiske situation i 2022 i den årlige efterretningsbaserede risikovurdering ’Udsyn’. Som FE konstaterer:

”Danmark står over for et nyt trusselsbillede, hvor tidligere tærskler mellem fred, krise og krig er blevet erstattet af slørede og overlappende overgange.”

En grundlæggende udfordring, påpeger Maya Mynster Christensen, er, at Danmarks beredskab er opdelt i søjler, sektorer og siloer, men det er truslerne ikke.

”Beredskab er en samlet opgave, men budgetterne ligger i siloer; hvem skal så betale? Det vil klart give nogle udfordringer,” siger Maya Mynster Christensen.

Fra ad hoc til tydelig kommandokontrollkæde

Det silobaserede beredskab har til gengæld ikke været et problem på taktisk niveau. Maya Mynster Christensens forskning viser, at de medarbejdere, der udfører de taktiske opgaver, er lykkedes med at skabe et godt tillidsbaseret samarbejde om opgaver, som medarbejdere i både Politiet og Forsvaret betragter som meningsfulde – ikke mindst efter at Ruslands invasion af Ukraine har gjort diskussionen om forsvaret af Danmark uhyre påtrængende.

Samarbejdet mellem Politiet og Forsvaret består grundlæggende i, at Forsvaret har nogle kapaciteter i form af helikoptere, patruljeskibe, RHIB-både med mere samt specialoperationsstyrker i form af Jægerkorpset (JGK) og Frømandskorpset (FKP) – kapaciteter, som Politiet ikke har haft og derfor har tasket ved Forsvaret. I 1980’erne og 1990’erne fik Politiets Aktionsstyrke (AKS) flere muskler, og et tættere samarbejde med Forsvaret blev etableret.

Maya Mynster Christensens forskning, som blandt andet består af en række interviews med operatører fra Forsvarets helikoptereskadrille 724, Politiets Aktionsstyrker, Frømandskorpset og Jægerkorpset, viser, at samarbejdet i den tidlige fase til tider var baseret på ad hoc-løsninger, mens der i dag er der en klar og tydelig kommandokontrollkæde. Forskningen har ført til overraskende opdagelser.

”Min antagelse, da jeg startede forskningsprojektet, var, at der var forskellige tilgange til opgaveløsningen på tværs af operatører fra forsvar og politi. Men på et taktisk niveau har samarbejdet fungeret godt. Det, der til gengæld har gjort sig gældende, er, at der har været friktioner internt i Forsvaret; mere præcist mellem det taktiske og det operative niveau. Det er ikke altid, at informationer er blevet delt, eller at man på det operative niveau har haft en helt klar forståelse af, hvad man har kunnet levere på det taktiske niveau,” fortæller Maya Mynster Christensen.

Løsningen har i stedet været, at operatørerne fra Politiet

og Forsvaret til tider har koordineret på ad hoc-niveau.

”Noget, jeg har fokuseret på, er, at der har været ret så uformelle og familiære relationer operatørerne imellem. Det har været en lidt lukket klub, hvor man har gjort tingene ad hoc. Operatører er lykkedes med at skabe et tillidsfuldt samarbejde og en kultur, hvor man har været meget dedikeret til denne type af opgaveløsning, budt ind og hjulpet hinanden med at udføre opgaverne på taktisk niveau. Nu er samarbejdet blevet formaliseret, så man ved, præcis hvilke kommandoveje det skal gå igennem,” fortæller Maya Mynster Christensen.

Hun peger på, at oprettelsen af samvirkedirektiver har gjort det klart, hvad der skal ske, når Politiet *tasker* Forsvaret.

”Generelt er det mit indtryk, når jeg taler med respondenter især på operatørniveau, at formalisering af samvirke har en meget positiv effekt. Der er klare kommandokontrolforhold og klare føringsmæssige rammer samt nogle forsikringsmæssige rammer og nogle juridiske rammer, der er blevet meget mere klare. Det giver en tryghed i opgaveløsning og en professionalisering i forhold til, hvad man skal gøre. Også på det operative niveau har man fået bedre indblik i, hvilken effekt man skal levere, og Politiet har fået en klarere forståelse af, hvilken effekt de skal bede om, når de har brug for støtte. Der er mange positive ting at sige om samvirkedirektiver,” siger Maya Mynster Christensen.

Tillid skal holdes ved lige

Samvirkedirektiver og formelle instrukser alene giver dog ikke gode resultater, og det har der ifølge Maya Mynster Christensen måske været en tendens til at tro. Øvelsesaktiviteter blev kraftigt reduceret i forbindelse med covid-19 og er ikke kommet op i fuldt gear endnu. Det tillidsbaserede samarbejde på taktisk niveau, som i sin tid blev skabt på øvelser, ved samtaler i krogene og i det hele taget ved uformel socialisering, skal holdes ved lige. Også fordi der jo hele tiden kommer nye folk ind, som gerne skulle sluses ind i kulturen. Ifølge Maya Mynster Christensen er der blandt nogle operatører en vis bekymring for, at den fælles forståelse og tillid risikerer at gå fløjten.

”Formalisering er ikke alene nok til at skabe et effektivt samvirke. Det kræver samtræning for eksempel i form af fælles øvelsesaktivitet. Det koster selvfølgelig penge og tager tid ud af andre opgaver, der skal løses. Så hvor villig er man til at prioritere ressourcer til samtræning? I forhold til, at samhørighed mellem operatørerne og fælles erfaringer fra øvelsesaktivitet selvfølgelig påvirker den måde, de går til opgaveløsningen på, tror jeg, det er en virkelig vigtig prioritering. Også i forhold til at kunne reagere hurtigt og effektivt, hvis ballonen går op. Det er ikke nok bare at formalisere og udgive instrukser. Personlige, tillidsbaserede relationer er essentielt for et effektivt samvirke.” 🛠️

Hjemmefronten

- Forsvarets nationale opgaver frem mod 2035

Maya Mynster Christensen har i perioden oktober 2021 til november 2022 gennemført kvalitative interviews med 24 respondenter, der er udvalgt med henblik på at inkludere erfaringer fra det operative til det taktiske niveau på tværs af de forskellige samvirkeindsatser. Disse respondenter inkluderer personel fra Hærkommandoen, Landsdelsregion Øst, forbindelsesofficerer og indsatte bevogtningsenheder fra Opklaringsbataljonen, personel fra Flyverkommandoen og Helicopter Wing, operatører fra Frømandskorpset (FKP) og Jægerkorpset (JGK) samt personel fra operationsstaben i Forsvarskommandoen. Dette interviewmateriale er kombineret med arkivmateriale fra Forsvarskommandoens database inden for områder, der relaterer sig til bistandsopgaver til Politiet, samvirkedirektiver, instrukser og samarbejdsaftaler, mødereferater, uddannelsesstilet og træning.

Resultatet af denne forskning har blandt andet ført til et kapitel i bogen Hjemmefronten – Forsvarets nationale opgaver frem mod 2035. Bogen udkommer fra Djøf Forlag i løbet af juni. Ud over Maya Mynster Christensens kapitel ”Slørede grænseflader” om Forsvarets samarbejde med Politiet er emnerne ændrede rammevilkår for dansk alliancepolitik, militære beredskabsplaner og omstillingen af dansk forsvar, småstaten Danmarks militære vilkår i nærområdet, strategisk kommunikation, samfundssikkerhed, *host nation support*, hybride trusler og maritim infrastruktur samt luftforsvar og afskrækkelse.

Redaktører:

Esben Salling Larsen og Rasmus Dahlberg, begge Forsvarsakademiet.

TEKST OG FOTO: MARTIN FINNEDAL

Værnepligtige fra Den Kongelige Livgardes Vagtkompagni har siden december bevogtet tre jødiske institutioner i København. Opgaven føles ikke fremmed for de to gardere Malene og Anton. Om den er bedre eller dårligere end at stå på Amalienborg, er de dog uenige om.

MAKKERSKAB

Gardere på vagt i Krystalgade:

» Det her føles lidt mere ægte«

● Er I altid på vagt sammen?

Malene: "Det er ret tilfældigt, hvem der er på vagt sammen. Sidst vi var på vagt sammen, var det på Amalienborg, hvor man skal stå stille og se fine ud."

Anton: "Jeg kan egentlig godt lide at stå på Amalienborg. Jeg er lidt større fan af den blå tjeneste. Det er ikke, fordi jeg ikke kan lide det her. Jeg kan bare bedre lide det andet."

Malene: "Der er jeg mere omvendt. Jeg kan godt savne det grønne lidt. Jeg synes, at det er fedt, at det her er lidt anderledes end at stå på Amalienborg."

Anton: "Vi har talt sammen om det at være symbol. At man står inde for en politisk sag og er en del af noget, der er aktuelt, og som man kan se i nyhederne. På den måde føles det her lidt mere ægte end Amalienborg."

● Hvordan påvirker det jer at løse sådan en opgave?

Malene: "Man er måske lidt mere skærpet her, fordi man ved, hvad situationen er. Det

De to gardere Malene og Anton på vagt ved den jødiske synagoge i Krystalgade i København.

er også alvorligt at stå på vagt de andre steder (Amalienborg, Livgardens Kaserne og Kastellet, *red.*), men man bliver lidt ekstra obs, når man står her."

Anton: "Man skulle tro, at folk var lidt mere ... ikke bange, men havde mere respekt for, at vi står med våben i hænderne, men jeg synes faktisk, det er omvendt. På Amalienborg er folk bedre til at holde afstand til en. Det kan godt være lidt vildt, når folk er så tæt på. Men de kommer heldigvis ikke i vejen. Politiet har sat bomme op, så de afskærmer fortovet i den ene retning."

Malene: "Vi har et rigtig godt samarbejde med Politiet. Der er altid en på vagt, man kan spørge, når vi indgår som hjælp til dem. Hvis der er det mindste, er der altid en, man kan få fat på over radioen."

Anton: "De har også været der et stykke tid længere end os og kender normalbilledet bedre end os. Vi kan lære meget af dem. De har stået her i længere tid end os, og vi nyder godt af deres erfaring."

Malene: "De er gode til at fortælle os, hvad vi skal være opmærksomme på."

● Hvordan føler I jer rustet til at løse denne opgave?

Malene: "Vi har haft vagtgående uddannelse, hvor vi har trænet beredskab sammen med Politiet. Man kan godt mærke, at Livgarden har stor erfaring med at arbejde sammen med Politiet for eksempel i forbindelse med bevogtning af Amalienborg, Livgardens Kaserne og Kastellet."

Anton: "Vi har trænet at gå hen til folk og spørge, hvad de foretager sig. Hvis de for eksempel tager billeder. Så går man hen og spørger: 'Hvorfor tager du billeder?' Så får

man opklaret det. Jeg synes ikke, det er så anderledes i forhold til Amalienborg, hvor man kan blive tvunget til at spørge, hvorfor en person står så tæt på palæet."

Malene: "Jeg synes faktisk, det er lidt mere afslappet her. På Amalienborg er det mere sådan: 'Gå væk!' Der skal man råbe af sine lungers fulde kraft. Det synes jeg er mere voldsomt. Man vænner sig til det, men det var svært første gang. Altså vi har øvet det meget, men der er lidt mere forskel på at gøre det til en øvelse og så gøre det i virkeligheden på slotspladsen."

● Hvad har I lært af at gå fra grøn tjeneste til at blive en del af Vagtkompagniet?

Anton: "Man er lidt mere to individer, når man ikke længere er en del af en gruppe på seks eller 12 gardere. Det stiller større krav til enkeltkæmperfærdigheder. Man har ikke en sergent eller en løjtnant til at tage beslutninger for en. Det er en selv og makkeren, det kommer an på. Man lærer at arbejde sammen. I gymnasiet tog det måske et par år at lære at arbejde sammen. Her går der en uge, så kender man den person godt nok til nærmest at lægge sit liv i hænderne på hinanden."

Malene: "Det er lige meget, om det er en, man snakker meget med til daglig, man lærer hurtigt at forstå den andens sprog og tankegang. I en gruppe var man flere til at tage beslutningen. Her skal man stole på sine egne instinkter, tjekke ind med makkeren og vurdere, om man står over for en situation, man skal gøre noget ved." 🛡️

Interviewet er foretaget i februar, mens Malene og Anton var seks måneder inde i deres værnepligt. De blev hjemsendt 31. marts.

Den strategiske reserve

Den strategiske reserve udgøres af to dele:

- Et vagthold af værnepligtige (cirka 90) fra Den Kongelige Livgarde.

- Cirka 300 professionelle soldater fra Hærens Stående Reaktionsstyrke.

De værnepligtige skal kunne stille med kort varsel – enten på to eller 12 timer. Hovedstyrken skal stille inden for 12 timer eller syv dage.

Indsættelse af soldaterne sker altid under ledelse af Politiet og i en ramme, der nøje beskriver beføjelser, opgaver og klagemuligheder. Instruktører fra Politiskolen står for uddannelse af soldaterne.

Soldaterne vil i dette tilfælde bære synligt identifikationsnummer, så borgere vil kunne fremsætte eventuelle klager over dem på samme måde, som det er muligt med politifolk.

Angreb på Zumbelay:

Fortstæet fremad. Vi har jer!

Ild og bevægelse var afgørende, da Bravo-kompagniet fra ISAF Hold 13 9. marts 2012 angreb Taleban-højborgen Zumbelay i Helmandprovinsen i Afghanistan. Dengang blev der kæmpet anderledes, end der ville blive i dag, hvor vi træner med henblik på at møde en ligeværdig modstander.

Men ild og bevægelse er stadig en fundamental militær disciplin.

En byge af projektiler kastede små klumper af mudder tæt på den dengang 26-årige premierløjtnant Alexander, der med sin deling var i færd med at rykke frem mod byen Zumbelay. Han stod i mudder til knæene, så han havde svært ved at komme ned at ligge i en ordentlig stilling. Samtidig havde hans gevær funktionsfejl, så han kunne ikke selv besvare ilden. Den gode nyhed var til gengæld, at det var helt efter hans beregninger, at Taleban skulle begynde at beskyde ham og hans soldater på dette sted.

Taleban skulle bindes til Zumbelay

For det danske ISAF Hold 13 i Afghanistan's Helmandprovins var det en målsætning, at flere opgaver skulle overdrages til den afghanske hær. Særligt havde den afghanske hær fokus på landsbyen Saidan, som de gerne ville have mere kontrol over og fordrive Taleban fra. Taleban stod meget stærkt i landsbyen Zumbelay øst for Saidan, og her planlagde ISAF Hold 13's ledelse at foretage et angreb, der skulle støtte den afghanske hærs bestræbelser på at få overtaget i Saidan.

"Tankegangen var, at hvis vi angreb dem i Zumbelay, så ville de koncentrere deres styrker omkring os, hvorved den afghanske hær så faktisk kunne patruljere roligt i Saidan. Vi forudså, at de ville vise, at de havde et *stronghold* i Zumbelay og kunne kæmpe mod os. Det ville være smartere, hvis de bare var gået væk, men de valgte at sende alt, hvad de havde, til Zumbelay," forklarer Alexander, der i dag har forladt Forsvaret til fordel for en lederstilling i det private.

Alexanders deling, som var mekaniseret infanteri, skulle rykke frem på venstre flanke ved siden af Bravo-kompagniets to delinger med infanterikampkøretøjer. De var støttet af en kampvognsdeling, sanitets- og ingeniørgrupper samt af *forward air controllers* (i dag *joint terminal attack controller*, JTAC), der kunne påkalde ildstøtte fra fly og Apache-helikoptere. De kunne desuden få ildstøtte fra mortérer og artilleri.

Ingen panik

Det var formiddag, da Taleban indledte kampen mod Alexanders deling. Delingen var passeret igennem et område med nogle grøfter, hvor der var stor fare for at støde på

improviserede sprængladninger (IED'er), men de soldater, der sweepede, fandt ingen. Delingen bevægede sig fremad under sikring og bevægelse. De første spring var 'IED-spring', hvor gruppen løber i en række fra stilling til stilling for at minimere faren for at træde på en mine. Men da de blev beskudt, var det meningen, at de skulle overgå til normal ild og bevægelse og foretage spring i spredt orden, mens andre soldater beskød fjenden. En af grupperne fortsatte dog med IED-spring.

"Spredt orden, drenge!" råbte gruppeførelsen. Straks omstillede soldaterne sig til den nye formation.

Alexander kunne se og høre, at delingen reagerede, som den skulle. Kommunikationen over radioen var rolig. Første gruppe besvarede talebanernes ild og begyndte at måldudpege. De råbte til den anden gruppe: "Fortsæt fremad. Vi har jer!"

"Planen kørte bare. Vi begyndte ikke at bevæge os langsommere, fordi vi pludselig blev beskudt," husker Alexander.

Hans deling tilbagelagde ret hurtigt flere hundrede meter under ild og bevægelse. Ud over at grupperne støttede hinanden, var der fire infanterikampkøretøjer i stilling bag ved markerne, der afgav ild, når soldaterne sprang fremad. Talebanerne beskød også Bravo-kompagniets andre to delinger, som ikke rykkede frem i samme tempo som Alexanders soldater.

"Der skete meget hurtigt det, at jeg endte for langt fremme i forhold til de andre delinger," siger Alexander og fortsætter:

"Og jeg havde ikke lyst til at stoppe, for der var jo ildkamp, og der blev skudt mere og mere på os."

Delingen må gå i stilling

Alexanders deling rykkede knap en kilometer frem under ild og bevægelse, men de andre delinger kunne stadig ikke følge med. Den forreste deling var nu kun omkring 100 meter fra nogle bygninger i Zumbelay, der var angrebets mål, men som var stærkt besat af fjenden, der skød med håndvåben og let maskingevær.

"Enten skulle vi fortsætte frem alene og så rydde hele lortet, hvilket vi vurderede var en dårlig idé. Ellers skulle vi gå i stilling og vente på, at de andre delinger kom frem," husker Alexander.

Delingen gik i stilling ved nogle ujævnheder og jordbunker på marken. Imens blev talebanerne beskudt af infanterikampkøre-

tøjer og Apache-helikoptere – styret af de forward air controllere, kompagniet havde med. Alexander kaldte også på ildstøtte fra mortérerne, som ramte fjenden med lag af brisantgranater. Det fik talebanerne til at dukke sig og holde inde med beskydningen i nogle minutter.

Alexander var ærgerlig over denne mere fastlåste situation.

"Det var ikke på den måde, jeg havde opdraget delingen. Det gælder om at have initiativ hele tiden, men nu blev det jo mere en styrkeprøve om, hvem der kunne skyde mest," siger han i dag.

Efterhånden som tiden gik, begyndte Alexander og hans næstkommanderende at blive bekymret over ammunitionsforbruget. De indskærpede over for soldaterne, at de ikke bare skulle skyde for at 'larme', og at holde inde med ilden, når Apache-helikopterne var i luften. Desuden delte han de fleste af sine egne magasiner ud til soldaterne, da hans opgave var at føre kampen og ikke at skyde. Alexander havde også mulighed for at anmode om ildstøtte fra artilleri og bombeangreb fra fly, men han besluttede at vente med at anvende denne mulighed, til de eventuelt fik en såret. Hans bekymring var, at en for hård tilgang og deraf følgende civile tab ville føre til større lokal tilslutning til Taleban.

"Vi ville ikke ødelægge mere end nødvendigt. Hele dagen var tabt, hvis vi slog fem civile ihjel. Så ville der være 20 nye talebanere næste dag," forklarer Alexander.

Frigørelse

Det stod efterhånden klart for Alexander, at de andre delinger ikke kunne komme frem. Han ville gerne undgå, at de efter kampen skulle køre igennem ørkenen i mørke i områder med høj IED-trussel. Derfor, efter at have ligget tre-fire timer i stillingen på marken, blev ordren om frigørelse givet. Frigørelse indebærer at trække sig tilbage under ild og bevægelse og foregår ofte i højt tempo. Det lykkedes ikke desto mindre soldaterne at holde fokus på at være aggressive, når de skulle skyde, i stedet for kun at tænke på at komme hurtigt væk. Under tilbagemødet var Apache-helikopterne igen i luften. Kampfly

Danske soldater under beskydning ved Zumbelay 9. marts 2012.
Foto: Emil Mosekjær/Forsvaret.

→ fløj lavt over dem og kastede flares.

Alexander var i den sidste gruppe. Da de skulle foretage det sidste spring for at komme ud af kampzonen, faldt skuddene meget tæt på ham. Måske var han ramt, tænkte han og spurgte gruppeføreren:

”Jeg har ikke blod i hovedet, vel?”

Svaret var nej.

Alexander befalede gruppens soldater frem for at genvinde ildoverlegenheden, som de i et kort øjeblik havde mistet, fordi talebanerne var fulgt efter dem og beskød dem med maskingeværer. Det lykkedes dem at få overtaget igen. Alexander tømte sit sidste magasin på nær to skud. Herefter kunne de løbe i sikkerhed, mens infanterikampkøretøjerne beskød fjenden.

Det var, hvad man kunne forvente, mener Alexander. Under ild og bevægelse vil den sidste gruppe altid være meget udsat.

”Sidste gruppe eller sidste mand tager skraldet,” forklarer han.

Kort efter døde kampen ud. Delingen havde brugt næsten al sin ammunition, men alle var uskadt.

Patrulje i Saidan

Næste dag skulle Alexanders deling på patrulje i Saidan sammen med den afghanske hær, mens de to andre delinger skulle blive ved Zumbelay. Nu ville det vise sig, om det var lykkedes at trække Taleban væk fra Saidan.

”Der var helt ro i den by. De afghanske soldater gik bare og hev improviserede sprængladninger op af jorden, som kun afghanere kan gøre det. Det var rart at se, at operationen havde virket. Men vi var meget trætte.”

Operationen lykkedes, og ISAF Hold 13 kunne rejse hjem med en følelse af at have gjort et godt stykke arbejde. I det lange løb blev det dog Taleban, der trak det længste strå. Allerede på næste hold, hvor briterne overtog samarbejdet med de afghanske styrker i Saidan, satte Taleban sig igen på området. 🚫

Alexander ved ISAF Hold 13's kontingentparade 5. september 2012 i København. Privatfoto.

Danske soldater i ildkamp ved Zumbelay i sommeren 2012. Foto: Emil Mosekjær/Forsvaret.

Torben
chefsergent

Torben, chefsergent ved Kontrolsektionen, Hærkommandoen. ”Ild og bevægelse er et helt grundlæggende princip for alle kampenheder fra to mand til brigade- og divisionsniveau,” siger chefsergent Torben, der er med i det team, som inspicerer Hærens enheder. Det foregår på samme måde i dag, som det gjorde under kampene i Helmand. ”Grundtanken er, at når soldaterne skal bevæge sig foran fjenden, skaber man nødvendig skjul og dækning ved at påvirke fjenden med ild. Det er den ene del af enhedens opgave at beskyde målet, så fjenden ikke kan gå i stilling og/eller afgive præcis ild, så den anden del af enhedens

bevægelse kan lade sig gøre uden eller med begrænsede tab,” forklarer Torben.

I kampen ved Zumbelay anvendte danskerne forskellige former for ildstøtte, som hjalp delingen med at holde talebanerne nede. Det foregår ikke på helt samme måde, når Hæren i dag træner i konventionel krig. ”Delingsføreren i Helmand rådede over nogle ildstøttemidler, som man normalt ikke vil have på delingsniveau. Den gængse procedure i dag er, at delingsføreren anmoder sin kompagnichef om ildstøtte,” siger Torben. En deling i Helmandprovinsen havde stort set den samme bevæbning som nutidens delinger, men ny teknologi er på vej, der

kan forbedre måludpegning og kommunikation.

”Når droner bliver implementeret i større omfang, vil vi have bedre muligheder for at observere målet og vil dermed bedre kunne beskyde den modstander, vi har erkendt,” siger Torben.

Hærens Battle Management System (BMS) er også en god støtte under kamp.

”BMS skaber en bedre *situation awareness*, da det digitale billede af kamppladsen suppleret af *voice* (radio, *red*) giver føreren mulighed for at træffe beslutninger hurtigt samt sende tekstbeskeder med målplaceringer, som kan indføres direkte i artilleriobservatørens skudordre,” siger Torben.

Listen

Opsiddet på to hjul

I anledning af Honnørs artikel om militære lærlinge fortæller major i Hærkommandoen og forfatter til 'Hærens motorcykler', **Kim Hartvig Sørensen**, om fire udvalgte tohjulede, som har givet mekanikere og soldater sorte fingre gennem tiden.

TEKST: SØREN LINDHARDT

"Model Rigspolitiet" – Yamaha FJR 1300A

I dag er det generelt kun Militærpolitiet (MP) og specialoperationsstyrkerne, der bruger motorcykler. I 2018 skiftede Militærpolitiet deres BMW R850 RT ud med Yamaha FJR 1300A. "I den har Militærpolitiet fået en moderne politimotorcykel til lige netop det formål. Den har det samme udstyr som Rigspolitiet. Den har moderne kommunikationssystem og kan foretage hastighedsmåling under kørsel," fortæller Kim Hartvig Sørensen. Yamahaens 1.300 kubik leverer 146 hestekræfter.

Klap hestekræfterne – BMW R65GS

GS står for "gelände" (terræn) og "sport", og sidst i 1980'erne ønskede Forsvaret sig en motorcykel, som både var egnet til terræn- og gadekørsel. Med knap 650 kubik fordelt på to cylindre havde BMW'en 48 hestekræfter og en tophastighed på 150 kilometer i timen. Man ønskede dog ikke en alt for kraftig maskine til de mange værnepligtsenheder i 1990'ernes mobiliseringsforsvar, hvorfor 400 cykler blev leveret med en motor, der var droslet ned til 27 hestekræfter. MP'erne, som – mente man åbenbart – bedre kunne dæmpe lysten til at vride gas-håndtaget, fik 100 styk med alle 48 hestekræfter.

"Klunkekuseren" – Yamaha DT 250 MX

"Den er utrolig let, og vælter du i et kørespor, rejser du den bare op igen." Sådan siger Kim Hartvig Sørensen, der selv har kørt som ordonnans på cyklen. DT 250'eren er en lille offroad, som Forsvaret fik først i 1980'erne. Cyklen skulle modificeres med større tankindhold for at leve op til Forsvarets krav om en rækkevidde på 250 kilometer. "Hos importøren, Franz Kroon Motorcykler i Aarhus, måtte de skære splinterne, hvidlakerede tanke op og svejse den forøgede tankvolumen på. De græd. Det gjorde ondt på fagfolkene at skære i en flot ny cykel, svejse en grim pukkel på og male den grøn," fortæller Kim Hartvig Sørensen. Udvidelsen af tanken lige foran sædet var grunden til, at motorcyklen blandt soldater fik øgenavnet "Klunkekuseren".

"Bussen" – Nimbus

Nimbus-motorcykler fra danske A/S Fisker og Nielsen tjente Forsvaret fra 1934 til 1984, hvor de sidste forsvandt fra depoterne. "Nimbus var driftssikker og teknisk nem at betjene. Selvfølgelig den mindste gardehusar kunne hoppe på kickstarteren og få den startet," fortæller Kim Hartvig Sørensen. Nimbus blev brugt til alt fra ordonnanskørsel, militærpolitiopgaver, og i versionen med sidevogn var de ambulancer, forsyningsvogne og endda kanonmotorcykler med 20 millimeter maskinkanon. Politiet, beredskabet og postvæsenet var også store afbrugere af Nimbus, men det var ifølge Kim Hartvig Sørensen ikke kun godt for fabrikanten: "De statslige aktører var ikke interesserede i produktudvikling, for så skal man have flere typer reservedele på hylderne. Den manglende udvikling var nok medvirkende til, at Nimbus døde."

Hærens motorcykler, 2014

Tidsmæssig gennemgang af de 23 motorcykelmodeller, Hæren har anvendt siden 1912. Fra historisk baggrund til praktisk afprøvning og anvendelse med beskrivelser af de enkelte motorcyklers militære karaktertræk.

Forfatter: Kim Hartvig Sørensen
Forlaget Motorploven

170 sider

Kan købes hos blandt andet Saxo og Bog & Ide

A.

B.

C.

E.

D.

- A. Lassestet**
Battle Damage Exercise på Hvidbjørnen omkring Færøerne.
- B. Malakkarnib**
ENDEX, I see you.
NATO-øvelsen Loyal Leda 2024
- C. maja_seve**
Elsker mit arbejde
#forsvaret #søværnet #kvindeforsvaret
#forsvaretdk
- D. reservist.dk.jensgraff**
Kongen længe leve.
Iført ekstra varmt tøj havde jeg i går æren af at stå med HPRD's fane på faneborgens yderste venstre fløj, som vores hyldest til H.M. Dronning Margrethe d. II og lykønskning til Deres Majestæter Kong Frederik d. X og Dronning Mary.
- E. f16.solodisplay.rdaf**
Sidste år var fedt! Startede airshow-sæsonen til Finland @turkuairshow og sluttede i Grækenland til @athensflyingweek.